

Upravništvo: Ljubljana, Pucinijska ulica 5 — Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Inseratni oddelek: Ljubljana, Pucinijska ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26

Podružnica Novo mesto: Ljubljanszka cesta št. 42

Racuni pri post. ček zavodu: Ljubljana št. 17 749

IZKljučNO ZASTOPSTVO za oglaševanje iz Kr. Italije in inozemstva ima

Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno L. 12.— za inozemstvo pa L. 22.80

Uredništvo: Ljubljana, Pucinijska ulica št. 5. telefon 31-22, 31-23, 31-24

Rokopisi se ne vračajo

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera:

Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano

Angleški umik proti Agedabiji

Velik plen v Cirenai — Uspešni letalski napadi na sovražnikove čete in postojanke

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 23. januarja naslednje 600. vojno poročilo:

Pod jakim pritiskom naših in nemških mehaniziranih enot je sovražnik v teku večerajšnji dne dosegel svoj umik v smeri proti Agedabiji. Pri teh operacijah je bilo zajetih mnogo ujetnikov. Vojni plen tvorijo 47 topov, nekaj deset tankov in oklopnih avtomobilov ter nad 100 avtomobilskih vozil, deloma uničenih, deloma zaplenjenih.

Italijansko-nemško letalstvo, čigar premoč se zmagovito uveljavlja, izvršuje brez prestanka svoje naloge na ta način, da z najboljšimi upehi napada kolone avtomobilskih vozil, zbirališča čet, skladišča in sovražna poveljništva. Eno naše letalo se ni vrnilo.

Tudi nad Malto je naše letalsko orožje nadaljevalo z vsjo silo bombardiranje letal na tleh, lop in vojaških poslopj, ki so bila uspešno zadeta.

Nj. Vel. Kraljica in Cesarica med ranjenci

Rim, 23. jan. s Nj. Vel. Kraljica in Cesarica je bila včeraj dopoldne v bolnišnici Italijanskega Rdečega Kriza v gozdišču Sacchetiju. Z običajno skrbnostjo se je zanimala za razne naprave in službo v bolnišnici. Obiskala je vse ranjence in pri vseh se je zanimala za njihovo zdravstveno stanje. Vladačica je bila sprejeta z manifestacijami vdane in ganjene hvalečnosti tako med ranjenci kakor med bolniškim osebjem.

Srditi boji na vzhodnem bojišču

Uspel protinapad v srednjem odseku — Zasedovanje v Cirenai ki poraženega sovražnika

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 23. jan. Vrhovno poveljništvo nemških oboroženih sil je objavilo danes naslednje vojno poročilo:

Na vzhodnem bojišču se nadaljuje srditi boji.

S protinapadom so bile v srednjem odseku fronte prizadete sovražnikove zopet hude krvave izgube. Zaplenili smo 35 topov in mnogoštevilno težko orožje.

Na morju ob Angliji so poškodovala bojna letala z bombami večjo tovorno ladjo. Nočni napadi letalstva so bili usmerjeni proti pristaniščim in vojaškim napravam v južni in južnovzhodni Angliji.

V severni Afriki zasedujejo nemške in italijanske čete poraženega sovražnika. Dostojno je bilo zaplenjenih ali pa uničenih 10 angleških tankov, 46 topov in nad 100 motornih vozil. Oddelek nemškega in italijanskega letalstva so prizadeli na področju južno od Agedabije poraženim angleškim četam nove hude izgube.

Na otoku Maliti so nemška bojna letala bombardirala podnevi in ponoči letalska in pomorska oporišča sovražnika.

Angleški bombniki so metali v poslednji noči rušiline in zažaljene bombe na nekatere kraje v zapadni Nemčiji, med drugim na stanovanske kraje v Münsteru, kjer so poškodovali nekaj poslopj. Enote vojne mornarice so sestrelile 3 angleške bombnike.

Iniciativa na vzhodu

še vedno na nemški strani

Berlin, 23. jan. s. Iniciativa v operacijah na vzhodnem bojišču je kakor že od

vsega početka še nadalje v rokah nemškega vrhovnega poveljništva. Tak je zaključek, do katerega so snoči prišli berlinski vojaški krogi: pri presoji rezultatov, ki so bili doseženi s tako zvano veliko sovjetsko ofenzivo po 50 dnevi odkar se je pričela. Sedanja bojna črta se skoraj docela skladno z bojno črto, ki je bila dosežena ob vrhuncu zavezniške ofenzive v mesecu novembru. Rusi so se lahko premaknili nazaj le za nekaj 10 km v odsekih, kjer so pred dvema mesecema nastale izbokline, ki bi jih bilo po zimi težko držati.

V Berlinu so snoči ugotovili, da so nemške čete še vedno mnogo sto kilometrov daleč od svojih oporišč, s katerimi so 22. junija preteklega leta pričele prvi veliki pohod proti vzhodu. V značilni črti znašajo te razdalje 600 km na južnem bojišču (razdalja Feodosije do stare meje v Besarabiji), 900 km v Doneški kotlini (od Lvova do bojne črte vzhodno od Harkova), 1000 km v srednjem odseku (od Varšave do bojišča pred Moskvjo, od katere so Nemci oddaljeni le dobrih 100 km), 800 km na severnem bojišču (od starih mej do Valdajskega gričevja). To pomeni, da so nemške oborožene sile še vedno v osrčju Rusije, pripravljene, da znova začno ofenzivo in potisnejo še dalje nazaj sovjetske sile, ki se jim ni posrečilo odvrniti nevarnosti od Moskve, Petrograda in drugih važnih središč in tudi ne zavzetju novebena mesta ali železniškega križišča velikega pomena, razen Rostova, kjer je bil ena izmed omenjenih izboklin, ki jih je bilo treba eliminirati.

Filov o nalogah Bolgarije

Softija, 23. jan. s. Sestel se je vrhovni svet civilne mobilizacije. Ob tej priliki je predsednik vlade Filov imel govor, v katerem je dejal med drugim:

»Za naš dve leti smo pričeli vojni, ki bo odločilna za vse človeštvo, totalni vojni, ki stremi po totalni presnovi sveta, ki zahteva zase pravico do novega in svobodnega življenja, kar pa bo mogoče ustvariti samo z zmago sil ost, katerih državniki bodo pogumni tvorci novega sveta. Ako hočemo biti tem državam koristni in se dostojno udeleževati borbe, potem mora biti Bolgarija močna v vojaškem in gospodarskem pogledu, da bo lahko prestala teške preizkušnje, ki se obetajo. Predvsem pa moramo zagotoviti preskrbo vojske in storiti vse, da ustvarimo trdno vojno gospodarstvo.

Odhod maršala Keitla iz Budimpešte

Budimpešta, 23. jan. u. Maršal Keitel, ki je bil dva dni na obisku v Budimpešti, je včeraj odpotoval. Na postaji so se poleg drugih poslovlj od njega vojni minister in načelnik madžarskega generalnega štaba, nemški poslanik in vojaški atašej nemškega, italijanskega in japonskega poslanštva.

Ukrepi turške vlade za prehrano prebivalstva

Ankara, 23. jan. u. Vlada je odredila več ukrepov, da bi zagotovila prehrano vsega prebivalstva. Potrošnja nekaterih živil se bo omejila in pričela se bo borba proti spekulacijam, ki so v zadnjem času zavzele že vznemirljiv obseg.

S posebnim zakonom je bila vlada pooblašena za zaplenbo industrijskih naprav in za njihovo eksploatacijo. Lastniki posameznih naprav bodo prejeli primerne odškodnine. Registrirali bodo ves sladkor in deželi in ga podražili, da bi dali pobudo za večje pridelovanje sladkorne pese. Omejili bodo tudi potrošnjo električnega toka. Posebni ukrepi so bili podvzeti proti kopičenju blaga in črni borzi. Prestopke bo sodilo posebno sodišče.

Podaljšanje vojaške službe v Turčiji

Carigrad, 23. jan. s. Parlament je v drugem čitanju odobril osnutek zakona, ki podaljšuje aktivno vojaško službo na tri leta, skrajšano vojaško službo pa na dve leti. Zakon bo ostal v veljavi, dokler bodo trajale sedanje izjemne razmere.

JAPONCI OGRAŽAJO AVSTRALIJO

Po japonskem letalskem napadu na Bismarckovo otočje je vlada v Sidneyu odredila, da ne sme noben avstralski vojak oditi iz domovine

Stockholm, 23. jan. s. »Svenska Dagbladet« belež v poročilu iz Londona, da je avstralski ministarski predsednik Curtin izjavil: »Kdor ne upošteva nevarnosti, ki grozi Avstraliji, je pač docela izgubil čut za realnost. Avstralska vlada je odredila, da ne sme noben avstralski vojak zapustiti Avstralije, ki sama rabi svoje sile za obrambo svojega kontinenta.

Sanghaj, 23. jan. d. Avstralski ministarski predsednik Curtin se je v četrtek v posebnem proglasu obrnil na prebivalstvo v katerem ponovno opozarja na naraščajočo nevarnost, ki grozi avstralski celini glede na japonsko delovanje okrog Avstralije. V svojem proglasu pravi avstralski min. predsednik:

Kdor po japonskem letalskem napadu na Rabault še dvomi, da se vojna ne približuje vedno bolj avstralski celini, ni več »drave pameti.

Poročilo iz Melbournea javlja, da so bile na prostoru severno od Avstralije opažene japonske transportne ladje.

Letalski napad na Bismarckovo otočje

Sanghaj, 23. jan. d. Izvedelo se je, da so Japonska letala včeraj bombardirala tudi mesto Rabault v skupini Bismarckove otoka. Zveze med Rabaultom in Sidneyem so od včeraj dalje prekinjene. V bližini Rabaulta so avstralska izvidniška letala baje opazila večje število japonskih transportnih parnikov. Verjetno je, da bodo Japonci skušali pridobiti si tu oporišča za svoje nadaljnje akcije.

Rim, 23. jan. s. V nekem govoru v Melbourneu je po informaciji agencije Reuter predsednik avstralske vlade Forde izjavil, da od 16 včeraj ni prispela nobena vest z Nove Gvineje. Pripomnil je, da dopušta, da dejstvo domnevo, da so Japonci izkrcali v Rabaulu.

Avstralski letalci pozvani domov

Sanghaj, 23. jan. s. »Melbourne Herald« je objavil vest, da je avstralski vojni kabinet sklenil nemudno pozvati v domovino vse avstralske letalce, ki so sedaj v službi pri angleškem letalstvu. List zatrjuje, da je bil ta ukrep potreben zaradi nevarnosti, ki preti Avstraliji in da povratka avstralskih letalcev ni bilo mogoče več odlagati.

Proti Singapuru

Tokio, 23. jan. u. Japonske čete se na široki fronti čim dalje bolj približujejo Johorski ožini. Agencija Domei je včeraj objavila, da so japonski oddečki le še 10 km daleč od Johora Bahruja, radijske postaje nekaterih držav pa zatrjujejo, da so se Japonci tega mesta že polastili. Domei pripominja, da bi se avstralske sile, ki so sedaj v kleščah sredi južnovzhodnega predela Malajskega polotoka, čeprav bi jim uspelo izvit se iz japonskega objema, naletele na japonske sile tik pred Singapurom. Avstralske čete se v nobenem primeru ne bi mogle umakniti na singapurski otok.

Bangkok, 23. jan. d. Po poročilih iz Singapuru so britanske vojaške oblasti pričele pripravice za nastanitev večjega števila britanskih čet v Singapuru. Ta ukrep tolmačijo v Bangkoku v tem smislu, da pričakujejo britanske oblasti skorajšnjo izgubo vsega malajskega ozemlja, s katerega bodo čete umaknjene na singapurski otok.

Sanghaj, 23. jan. d. Iz Singapuru javljajo, da je japonsko letalstvo v četrtek izvršilo na mesto štiri napade. Najhujši napad je bil četrti in je v njem sodelovalo zelo veliko število japonskih letal. Navzlic hudemu ognju britanske protiletalske obrambe so japonska letala z vidnim učinkom odvrkla svoje bombne tovore. Na mnogih točkah v mestu so izbruhnili požari.

Saigon, 23. jan. u. Japonski letalci so na izvidniškem poletu opazili v bližini Malajske ožine tri velike sovražne vojne ladje po 30.000 ton. Glede na neugodno vreme japonska letala niso mogla dognati, ali so bile to angleške ali ameriške bojne ladje.

Japonsko prodiranje v Birmi

Bangkok, 23. jan. d. Japonska ofenziva v Birmi napreduje zmerom dalje od vzhoda proti zapadni morskimi obali. Poročila iz Ranguna kažejo, da so japonske čete zasedbo Tavoya silno otežkočile položaj britanske obrambe. Letalšče v Tavoyu Japoncem izvrstno služi za njihove operacije na okoliškem področju. Japonska letala resno ogrožajo s tega letališča britansko pomorsko pot med Rangunom in Singapurom. Dovož prepotrebni čet za ojačenje britanskih postojank na Malaji in v Singapuru je s tem postal silno težaven. Prčakujejo, da bo prihodnji cilj japonske ofenzive zasedba mesta Moulmeina, ki predstavlja glavno letalsko oporišče v Birmi.

Japoncem sta za okupacijo Birme na razpolago dve poti in sicer krajša in bolj direktna, toda težavnejša, od siamske meje proti zapadu ter druga daljša in lažja pot skozi pokrajino Shan s severne strani. Japonska ofenziva se razvija vzdolž krajše poti, direktno od siamske meje proti zapadu. V tej smeri morajo Japonci pre-

govat težavne terenske ovire. Svet je tu hribovit in gozdnat ter presekane od mnogoštevilnih globokih sotesk. V pragozdovih, ki se razprostirajo v velikih razsežnostih, uporabljajo Japonci za krčenje poti skozi goščo slone, ki so jih pripeljali s seboj iz Siama. Sloni so se izkazali v Birmi kot najboljše transportno sredstvo. Navzlic temu, da se morajo Japonci v svoji ofenzivi boriti s tako velikimi prirodnimi težkočami, pa vseeno naglo napredujejo in so sprednji oddečki prevalili že pol poti med Moulmeinom in siamsko mejo ter so sedaj oddaljeni le še kakih 70 km vzhodno od Moulmeina. Deloma pa so svojevrstne terenske razmere tudi ugodne za japonske nadaljnje operacije, ker dopuščajo obkoljevalna manevra, katerih se britanske čete lahko izognejo samo z neprestanim umikanjem dalje proti zapadu.

Bankok, 23. jan. d. Včeraj dopoldne je bil v Rangunu zopet letalski alarm. Japonska letala se po vesteh, ki so došle v Sanghaj niso odpravila nad mestom samim, marveč so bila v zraku opažena samo angleška letala ki so se oddaljila v severni smeri. Iz dotične smeri se je kasneje čulo streljanje protiletalskega topništva.

Preselitev vlade iz Ranguna

Saigon, 23. jan. s. Iz Ranguna se japonskih čet zaradi naglega prodiranja japonskih čet namerava birmanska vlada preseliti v Mandalay v notranjosti države. Vlada se je baje za to odločila na pritisk britanskih oblasti, ker se v javnosti polatilo veliko vznemirjenje sprčo upuščanja, ki ga povzročata vojna in stalno letalsko bombardiranje.

Na Celebesu

Macao, 23. jan. Včeraj se je razširila vest, da se je kontingent japonskih sil izkrcal tudi na zapadni obali otoka Celebesa. Izkrcaevalne operacije je štitišla japonska težka križarka z zapornim ognjem. Japonci so se izkrcali kakih 100 km severno od Mokassaria, glavnega mesta Celebeskega otoka Bržkone si bo ta japonski oddelek prizadeval priti v stik z japonskimi četami, ki so že zasedle luk Dongo in Palog in prodirajo sedaj proti Mokassariju. Iz Tokija poročajo, da je sedaj že dobra polovica Celebesa v japonski oblasti. Mokassar je bil v zvezi z Batavijo z brzojavnim kablom, ki pa ga je neka japonska pomožna križarka pretrgala.

Tokio, 23. jan. u. Japonski glavni stan je snoči objavil, da so mornariška letala včeraj bombardirala strateška oporišča v Nizozemski Indiji. Sestrelila so ali pa razdejala na posameznih letališčih 10 nizozemskih letal, med njimi 6 hidroavionov. Letališča sama so bila hudo poškodovana. Druge skupine japonskih bombnikov so napadla Balik, Makasar, Kolonodale, Kendari na Celebesu, Ternate, in Labohero v Halmaherskem otočju in Amboino. Nanašeni sta bili tudi luk Sabang in Medan. Pristaniške naprave so bile hudo poškodovane. Neka 2000 tonska ladja je bila v sabanski luk potopljena.

Sanghaj, 23. jan. d. Radijska vest iz Soerabaya na otoku Javi javlja, da so oborožene sile Nizozemske Vzhodne Indije razrušile petrolejske vrelce v pokrajini Bali Papan na vzhodni obali otoka Bornea. Petrolejski vrelci so bili uničeni, ker pričakujejo nizozemsko-indijske oblasti v kratkem japonski sunek proti temu veljavemu ozemlju na otoku Borneu. Nadalje javljajo iz Soerabaya, da bo generalni guverner Nizozemske Vzhodne Indije, van Mook, ki se ta čas mudi v Washingtonu, informiral ameriškega zunanjega ministra Cordela Hulla o težavnem položaju Nizozemske Vzhodne Indije in mu sporočil, da le Nizozemska Indija moreče rešiti edino le, ako bi tamkajšnje oborožene sile nemudoma dobile večje število bombnikov.

Boji na Filipinih

Tokio, 23. jan. u. Japonska ofenziva proti preostali silam generala Mac Arthurja je postala zelo intenzivna. Po zadnjih vesteh so se pričele severnoameriške čete umikati proti južni obali polotoka Batanga. Včeraj dopoldne so se japonski letalski napadi na polotok in na utrdbne na otoku Corregidoru zopet zelo pomnožili. Na Corregidoru je nastalo med vojaškimi napravami že veliko razdejavanje. Posebno močan je japonski britski sredi polotoka Batanga, kjer posegajo v borbo tudi velike skupine japonskih bombnikov.

Tokio, 23. jan. u. Na Filipinih si čete generala Mac Arthurja še posledično prizadevajo, da bi zadržale Japonce. Ob zapadni obali polotoka Batanga je Japoncem uspel nov prodor in so pričeli prodirati tudi v nekem drugem odseku južno od Manilleke zaliva. Če jim bo prodor tam uspel, bodo lahko blokirali umikaloče se severnoameriške čete. Japonski inženjerski oddečki so obnovili železniško progo med Damortinom in Tarlaomom na Luzonu. Promet po njej se je včeraj zopet pričel. Tudi železniška proga med San Fernandom in Manila bo v kratkem ponravljena.

Na Filipinih operira 14 japonska armija, ki šteje približno 200.000 mož. Japonska armija obsega namreč 8 do 10 divizij in šteje vsaka divizija približno po 15.000 ljudi. Vsaki diviziji so dodeljeni še posebni specializirani oddečki vojske. Japonski vojski na otoku Luzonu poveljuje general

Huima. Poleg 14. armije operirajo na Filipinskih otokih še nekateri drugi oddečki japonskih oboroženih sil. Veliki oddečki japonske vojske so zbrani v Davau.

Tokio, 23. jan. (Domei). K bojem na Filipinskem otočju javljajo s pri tožnega japonskega mesta, da se je na področju pri Muronu razvila zelo ogorčena borba med japonskimi in ameriški četami, ki poskušajo še držati nekatere tamkajšnje postojanke. V bitki, ki je trajala 8 ur, so bile ameriške čete docela uničene. Japonske čete napredujejo sedaj s tega področja v južni smeri.

Tokio, 23. jan. s. O bojih na Filipinskem otočju poroča tokijski radio, da so bile v bitki, ki je trajalo 8 ur, popolnoma uničene severnoameriške sile, zbrane v odseku pri Muronu. Japonci prodirajo v južni smeri.

Tokio, 23. jan. (Domei). Na današnji tiskovni konferenci so zastopnika japonskega informativnega urada Horija naprosili predstavniki tiska za komentar k poročilu lista »Niči-Niči«, da so ameriške oborožene sile uporabljale v borbah na Filipinih strupene pline. Hori je izjavil, da je možno, »da se Američani ne bodo obotavljali uporabljati plinskih bomb glede na njihovo prejšnja barska odločitev, ki so jih zakrivila na Filipinih.« vendar pa je pripomnil, da o tem doslej niso bile sprejete še nobene definitivne informacije.

Smernice japonske uprave na zasedenem ozemlju

Tokio, 23. jan. (Domei). Na današnji splošni poslaneke zbornice je min. predsednik general Tojo ponovil štiri osnovna načela, na katerih bo zgrajena uprava na ozemljih, ki so jih zasedle japonske oborožene sile. Ta uprava naj dovede do u tvaritve velkokozijskega gospodarskega sistema. Načela so naslednja:

1. Zajamčenje pomožnih sredstev, zlasti tih, ki služijo za vodstvo vojn.
2. preprečenje izvoza surovin iz južno-azijskih dežel v dežele sovražnih sil.
3. zajamčenje živčevja za krajevne japonske vojaške posadke.
4. poziv inozemskim podjetjem k sodelovanju z Japonsko.

Ameriški ujetniki na Japonskem

Kobe, 23. jan. u. V Kobe so pripeljali 134 severnoameriških civilistov, ki so jih Japonci ujeli na otoku Guam. Obenem je prispelo na Japonsko tudi več sto drugih vojnih ujetnikov.

Rooseveltovi vojni načrti

Buenos Aires, 23. jan. s. Stephen Early, tajnik predsednika Roosevelta, je izjavil, da pripravlja prezident zavezniške operacijske načrte. Early je na ta način snel še poslednje krinko z megalomanski načetov predsednika. Politično delovanje Roosevelta je že ponovno podalo dokaz, kako uspešna je njegova politika. Roosevelt je severnoameriški narodu obljubil mir, ki mu ga pa ni znal dati. Prav tak neuspeh bo doživel tudi njegovo ambiciozno delovanje na strateškem področju. Prodiranje japonskih sil in neprestani porazi ameriške vojske mornarice na Daljnem vzhodu to že potrjujejo.

Črnci v ameriški vojski

Stockholm, 23. jan. d. Iz Washingtona poročajo, da je včeraj ameriški vojni minister Stimson izjavil, da se snuje prvi divizija v sestavi ameriške vojske, ki jo bodo tvorili sami črnci. Prav tako je objavil, da je bila organizirana že druga eskadra lovskega letalstva, v kateri so vsi piloti črnci.

Odhod sovjetskega poslanika iz Tokija

Tokio, 23. jan. (Domei). Na današnji tiskovni konferenci je zastopnik japonskega informacijskega urada Hori potrdil vest, da se bo sovjetski veleposlanik pri japonski vladi Constantin Smetanin vrnil v Moskvjo. Hori je pripomnil, da potuje Smetanin v domovino deloma tudi zaradi svojega zdravja. Ako namerava sovjetski poslanik dalje časa izostati, — je dodal Hori, — bo na brž Sovjetska zveza poslala kakega drugega odposlanca. Na koncu je Hori še naglasil, da med Japonci in Sovjetsko zvezo trenutno ni nikakih višjih vprašanj, izvemšji sporazuma o ribolovu.

Zamenjava guvernerja v Gvineji

Madrid, 23. jan. d. S posebnim odlokom generala Franca je bil odpoklican generalni guverner španskega ozemlja ob Gvinejskem zalivu Juan Fontan y Lobe, ki je imenovan za generalnega direktorja španskega Maroka in kolonij. Njegov namestnik v Gvineji je postal Mariano Alonso. Z merodajnega španskega mesta ni bilo izdano nobeno pojasnilo k tem izpremembam v španski diplomaciji, vendar se na splošno sodi, da je odpoklic generalnega guvernerja v Gvineji v zvezi z dogodki, ki so se 14. januarja odigrali v luk Sankta Isabel na otoku Fernandu Poo. Kakor znano, je tedaj malo pred polnočjo vdri v zaliv ameriški rušilec, ki je prekršil španske suverenostne pravice s tem, da je odvedel iz luke 3 ladje, ki so pripadale osim državam.

Argentina noče vojne z osjo

Doslej še ni pristala na prekinitev odnosov z Japonsko, Nemčijo in Italijo

Buenos Aires, 23. jan. d. Proti mnogostvo-
vilnim govornicam in napadnim vestem ki
se širijo o stališču, ki ga je Argentina za-
veljala na panameriški konferenci v Rio de
Janeiru, je argentinski podpredsednik Ra-
mon S Castillo nastopil v listu »Noticias
Graficas« s posebno izjavo, v kateri na-
glašuje, da Argentina ni istega mnenja z
drugimi ameriški državami: po katerem
bi morale ob oboroženem napadu na kako
ameriško državo avtomatsko tudi vse ostale
ameriške države zavzeti stališče vsajskupnih
se držav. Castillo je nato v svojem po-
savnili ugotovil, da njegova vlada tudi: uradno
še ni sprejela na znanje tako imenovanih
štirih točk, po katerih naj bi se ameriške
republike izjavile za preloim diplomatskih
odnosov z Japonsko, Nemčijo in Italijo.
Postopanje argentinske delegacije v Rio de
Janeiru, nadaljuje Castillo v svoji izjavi:
ni improvizirano in ne odvisno od karkršnih
koli eventualnosti. Postopanje argentinske
delegacije se nasprotuje gibanju v okviru tra-
dicionalne zunanje politike ki jo je vodila
Argentina. Castillo je mnenja da je tudi
s tem načelnim stališčem pomagano Ame-

riki. Sicer pa Argentina na kakem morebitnem
konfliktu ni pripravljena. Vsakokratne in-
terese Argentine bi morale priznavati tudi
druge ameriške republike. Ljudem, ki stojijo
ob strani, je lahko vpiati »Pojdimo v vojno«
toda tisti, ki so odgovorni za narodno bla-
gost, morajo gledati na stvari z višjega sta-
lišča. Samo, če bodo vsi udeleženci kon-
ference v Rio de Janeiru, odražajo se in-
transigentnemu stališču, doprinesli tudi žrt-
ve, bo lahko konferenca rodila uspešne sa-
dove. Je ob koncu poudaril podpredsednik
Castillo v svojem poročilu.

Rio de Janeiro, 23. jan. d. Po tu kroječih
informacijah je argentinski zunanji minist-
ter Guzman včeraj izjavil da je v načelu so-
glasen z načrtom o prekinitvi odnosov z
državami osi. Urujavski zunanji minist-
ter Guami je predstavnikom tiska izjavil da
je bilo na konferenci »koraj vse rešeno in da
obstoje samo še manjše omejitve s strani
neke države. Včeraj ob 16. lokalnega časa
se je sestala k seji pristojna pokrajinska
ki se bo posvetovala o načrtu izjave o pre-
kinitvi odnosov z državami osi.

Prevratno gibanje v Južni Afriki

Curich, 23. jan. u. Listi poročajo, da je
v Južni Afriki izbruhnulo protiangliško re-
volucionarno gibanje. Vestil iz Capetowna
ki so bile potrjene tudi v nevtralnih no-
vinarskih krogih v Londonu, kažejo da je
v revolucionarni pokret zapletenih nekaj
sto oficirjev in večji oddelki policijskih sil.
Južnoafriški pravosodni minister Steyn
je sprejel tuje novinarje in jim je priznal,
da je pokret, ki je nameraval izvesti pre-
vrat in odstavitvi vlado, zavzel precejšen
obseg. Revolucionarji hočejo imenovati av-
tonomno vlado. Vse kaže da hočejo Južno-
afriško zvezo osvoboditi izpod angleške ob-
lasti in obnoviti normalne odnose s trojno
zvezo.

Sovjetski naklepi na severu

List »Il Popolo d'Italia« je objavil pred
dnevi iz Stockholma dopis, v katerem
opozarja na nevarnost, ki bi pretčila Sved-
ski in Norveški, ako bi se zrušila finska
obramba. V dokaz navaja nekaj podrobnosti
iz dokumenta, ki so ga Finci pred
kratkim našli med papirji nekega so-
vjetskega pilota, ki je bil zajet. Dopisnik
piše nato:

Stalin je od nekdanj sanjal o tem, da bi
za več sto kilometrov razširil ozko bojiš-
če pri morju ob Murmanskju, ki nikdar
ne zamrznje, in se tako polastil severne in
severnozapadne obale Norveške, ki je vse
leto odprta za pomorski promet. Medtem
ko bi se istočasno hotel polastiti tudi
švedske Laponije in na železu bogata
rudniška področja. Zasedbo Finske bi
rešil diktator prav gotovo dosegel svoj
namen. Čim bi namreč stri finski od-
por, bi lahko poslal veliko vojsko na se-
verno obalo Botniškega zaliva, nasproti
švedski meji, ki je tu začrtana z reko
Tornion. Oskrbno te vojske bi mu zagot-
avljala železnica ob vzhodni obali Bot-
niškega zaliva. Istočasno bi zasedba finske
Laponije odprla boljševoikom dostop
do severne obale Norveške, kjer bi dobili
v svoje roke odlična oporišča za svoje
napredovanje v norveške fjerne.

Vse to so sicer znane stvari, piše na-
dalje dopisnik, toda manj znano je neka-
terim, da bi zasedba Finske nudila so-
vjetski vladi odlični izgovor za vmešava-
nje v švedske in norveške zadeve. To
domnevo potrjuje med drugim poznavanje
etnografskih razmer na Skandinavskem.
Dejstvo je namreč, da se je že v 18. sto-
letju preselilo mnogo Fincev s severne
Finske na Norveško, a tudi na Svedsko,
kjer žive sicer v prijateljskih odnosih z
domačim prebivalstvom, vendar pa so do-
slej ohranili svoj jezik in svojo kulturo,
tako da tvorijo prave narodnomanjšinske
otoke v obeh severnih državah. Na Nor-
veško so se najprej selili samo v ribi-
lovski sezoni, nakar so se zopet vračali
v svoje domove na finskem severu, po-
lagoma pa so se kar za stalno naselili
v nekaterih norveških krajih, zlasti v
pokrajini fjordov med Varangerfjordom
in mestom Tromsø. Tudi na Svedsko so
odhajali predvsem zaradi zaslužka, do-
kler se tudi tam niso ustallili. Ako bi Sta-
lin zasedel Finsko, ni nobenega dvoma
da bi izrazil te Fince na Norveškem in
Svedskem kot povod za vmešavanje v
norveške in švedske zadeve in sicer za-
radi — zaščite finskih manjšin. To bi
tem bolj ustrezalo njezovi politiki, ker je
znano, da so ti norveški in švedski Finci
zagrizeni sovražniki Rusov, pa bi s tem
ubil dve muhi naenkrat.

Sreča je, zaključuje dopisnik, da finko
junštvo preprečuje izvedbo teh »Stalinovih
sanj».

Napoleon in židje

V listu »Regime Fascista« čitamo, da je
Napoleon I. 1806 zapisal o židih v pismu
notranjemu ministru grofu Moléju tole:

»Enako zaščito sem dolžan vsem Fran-
cozom, ne morem pa smatrati za Francoze
one žide, ki pijejo kri pravih Francozov.
Sredstvo, ki naj se proti njim uporabi,
je zelo težko najti, kar priznavam. Juristi
zahtevajo od mene spoštovanje svo-
bodno prevzetih obveznosti, pa naj oode
posledice, ki jih povzročijo, kakršnekoli.
Toda jaz vidim samo praktični rezultat in
če bi nič ne storil, bi imelo to za posled-
ico oropanje cele vrste družin po po-
hlepni in brezobzirnih oderuhih.

Židovski narod, čigar obstoj je tako ču-
den, nam nalaga v rešitev težke proble-
me... Ker ste židovski vprašanje prouče-
vali, lahko veste, da prihaja zlo predvsem
od one neprevajljive zbirke, ki se ime-
nuje »Talmud«, v kateri je mogoče najti
najbolj pokvarjeno moralno, ko gre za od-
nose s kristjani. Zakaj vlada, ki nadzira
javni pouk, zanemarljivo nadzorstvo nad ži-
dovskimi šolami?... Ne zahtevam, da se iz-
ogne prekletstvu ta rasa, ki se zdi izloče-
na od odrešenja.»

Kasneje je Napoleon izjavil pred državnim
svetom: »Žide je treba smatrati za
narod in ne za sekto. Oni so narod v na-
rodu. Odvzeti bi jim hotel, vsaj za nekaj
časa, njihovo pravico do vknjžib, ker je
preveč poniževalno za francoski narod,
da je na milost in nemilost izročen naj-
bolj surovemu narodu. Cele vase so nam
židje razlastili in tako na svoj način zo-
pet vzpostavili fevdalno razmere. Oni so
zares pravi krokarji... Židje niso ljudje
iste kategorije kakor protestanti in kato-
ličani. Zato jih moramo soditi po politič-
nih postavah, ne pa po civilnih, saj niso
državljeni. Bilo bi nevarno, ako bi pustili
ostati ključke Francije Strasbourgu in Alza-
cijo, v roke tega naroda vohunov. Lahko
bi jim prepovedali trgovino, ki jo oneča-
ščujejo s svojim oderuštvo, in uničili
njihove pogodbe, ki predstavljajo pravo
olufaj jo.»

Nazvlic tem strašnim obsodbam židov-
stva pa je znano da je Napoleon iskral z
židi spoznam, ki naj bi omogočil »ožitje
židovske rase s francoskim narodom.

Gospodarstvo

Pravila pokrajinske delavske zveze

Visoki komisar za Ljubljansko pokraj-
no je glede na svojo naredbi o preureditvi
strokovnih organizacij delojemnikov z dne
8. julija 1941-XIX. ter naredbi o predpisih
za poslovanje Pokrajinske delavske zveze
z dne 25. septembra 1941-XIX. izdal na-
redbo o odobritvi pravil Pokrajinske de-
lavske zveze (prej Delavske zbornice), ki
jih je sklenil upravni odbor zveze. Ta pra-
vila je odobril po ugotovitvi, da so sestav-
ljena skladno s predpisi naredbi z dne 25.
septembra 1941.

Upravni odbor Pokrajinske delavske
zveze, ki je bil postavljen s čl. 3 na-
redbe z dne 8. julija 1941-XIX. pomaga se
nadalje predsedniku Pokrajinske delavske
zveze imenovanemu z odločbo z dne 9. ju-
lja 1941-XIX. dokler se ne konstituirata
redoma novi upravni in izvršni odbor.

Strokovnjak, ki ga je Visoki komisar po-
stavil pri Pokrajinski delavski zvezi z na-
logo, da podprta organe zveze in usmerja
ter vzoreta poslovanje zveze in pripada-
ločih strokovnih organizacij z močjo da
nosnežne preklitve, ali spremenja ukrene,
nadzoruje ohranitev zadevnih imeti ter
izterevanje in razdeljevanje prispevkov,
bo nadaljeval svoje poslovanje do odpo-
klica po Visokem komisariu.

Imovina strokovnih organizacij delavcev
ki so po naredbi z dne 8. julija 1941 vže-
njeni pri Pokrajinski delavski zvezi se
premeša z rednim inventarjem na zvezo,
da in hrani za namene istozvrstnih oddelkov
in sindikatov, ki se ustanovijo.

Pravila zveze

Obširna pravila zveze določajo med dru-
gim da zastopa Pokrajinska delavska zve-
za splošne interese delavcev Ljubljanske
pokrajine ter skrbi za njih zadržati podri-
vanje in naravnostno vzgojo. Zveza obsega
vse strokovne organizacije ustanovljene
za delavce te pokrajine v skladu z veljav-
nimi predpisi ter poleg tega podorne usta-
nove, ustanovljene od te organizacije.

Zvezo samo sestavljajo pokrajinski stro-
kovni sindikati, ki so razvrščeni v nasled-
nje štiri oddelke: 1.) oddelke industrijskih
delojemalcev; 2.) oddelke trgovinskih de-
lojemalcev; 3.) oddelke poljedelskih de-
lojemalcev; 4.) oddelke bančnih in zav-
ratnih delojemalcev.

V delokrog zveze spada zlasti organiza-
cija sindikatov, skrb za poravnavo nastro-
tj in sporov med sindikati ter sindikati
in drugimi strokovnimi organizacijami, ka-
kor tudi prizadevanje, da se snrjavilo v
sklad interesi kategorij, včlanjenih v raz-
nih organizacijah. Nadalje je naloga zveze
nosnežne ustanavljanja ustanov za gmo-
tno podpiranje, za strokovno izobrazbo ter
moralno in nacionalno vzgojo, unostevst-
no snosne koristi vseh strok pripadajočim
članom organizacij, nadalje predlaganje
ali imenovanje predstavnikov zveze v
ustanove, organe ali komitete, sklenanje
kolektivnih delavnih pogoib in sporazumov
o ureditvi kolektivnih gospodarskih
odnosov.

Se ne priznane organizacije in podpor-
na društva, ki želijo biti snrejeti v zvezo,
ji morajo predložiti prošnjo, opremljeno

s prepisom pravil, sporočilom o svoji usta-
novitvi in o delovanju od ustanovitve da-
lje, kakor tudi seznamov članov in funk-
cionarjev. O rešitvi prošnje sklepa izvr-
šilni odbor zveze. Če zveza prošnjo od-
kloni ali svojega sklepa v enem mesecu
ne sporoči organizaciji, ima organizacija
pravico pritožbe na Visoki komisariat.
Opravljanje društvenih nalog je dovolje-
no zgolj sindikatom in podpornim dru-
štvom ki so pravilno včlanjena v zvezo in
so zakonito priznana. Pripadnost k zvezi
obvezuje sindikat oziroma društvo brez
časovne omejitve.

Predsednika zveze imenuje Visoki ko-
misar. Upravni odbor sestoji iz predsedni-
ka zveze, predsednikov oddelkov, predse-
dnikov sindikatov in voditeljev zakonite
priznanih podpornih ustanov. Izvršilni od-
bor tvorijo pred ednik zveze ter osem čla-
nov, ki jih iz svoje srede določi upravni
odbor za tri leta. (Upravni odbor imenuje
dva preglednika računov, predsednika sveta,
preglednika računov pa imenuje Vi-
soki komisar. Tajnika zveze imenuje Vi-
soki komisar na predlog predsednika zve-
ze izmed uradnikov zveze.

Član zveze mora biti preko svojega stro-
kovnega sindikata in kdor stalno prebiva
v Ljubljanski pokrajini pripada stroki, ki
jo predstavlja odnosni oddelke, je primer-
nega aravnstvenega in političnega vedenja
ter izpolnjuje vse ustale pogoje, predpisa-
ne z državnimi zakoni in pravilniki. Proš-
nja za sprejem v članstvo se mora predlo-
žiti odnosnemu pokrajinskemu sindikatu
ter mora vsebovati prošilčno izjavo, da se
podreja vsem predpisom teh pravil in da
se zavezuje da bo poleg obveznih prispev-
kov plačeval tudi dodatne pripevke, ki bi
bili članom naloženi v okviru zakonitih
določb ali pravil in se bo ve tno držal dru-
štvene discipline. O sprejemu odloča pre-
sednik sindikata. Če pa smatra, da niso
dani pogoji za sprejeto, mora v enem me-
secu poročiti predsedniku oddelka, ki od-
loči o sprejemu po za lišanju izvršilnega
odboru. Zoper odklonitev se sme prošilec
pritožiti na zvezo in končni stopnji na
Visoki komisariat.

O obveznih prispevkih sklepa upravni
odbor. Pogajanje z ustreznimi organizaci-
jami ali sindikati delodajalcev za sklenite-
vje kolektivnih delavnih pogoib in spo-
razumov o ureditvi kolektivnih gospodars-
skih odnosov, ki zadevajo kak oddelke ali
strokovni sindikat, vodi predsednik od-
delka ali sindikata po predhodni poobla-
stitvi predsednika zveze.

Vsak oddelke zveze (industrijskih, tr-
govinskih, poljedelskih in bančno-zav-
ratniških delojemalcev) ima svojega pre-
sednika, ki ga izvolijo za 3 leta skupščina,
ter upravni odbor izvršilni odbor in svet
preglednikov računov. Skupščino oddelka
tvorijo predsednik in člani predsedstev
pokrajinskih sindikatov.

Prav tako ima vsak pokrajinski sindi-
kat svojega predsednika, ki ga izvolijo
skupščina za dobo treh let, poleg predse-
dstva sindikata.

Ljubljanski proračun odobren

Z odločbo Visokega komisarja za Ljub-
ljansko pokrajno z dne 31. decembra je
bil odobren proračun mestne občine ljub-
ljanske za leto 1942-XX/XXI, in sicer
proračun mestne administracije v višini
42.52 milijona lir, proračun mestnih pod-
jetij v višini 25.10 milijona lir ter pra-
račun specialnih fondov in občinskih usta-
nov v skupni višini 4.46 milijona lir, pri
čemer so izdatki predvideni v enakih višini
kakor dohodki. Z isto odločbo, ki je ob-
javljena v Službenem listu 1A z dne 3.
januarja je potrjen in odobren tudi pra-
vilnik o izvrševanju proračuna s prora-
čunskimi določbami, določbami o občins-
skih davčih in s končnimi določbami.

Skupni proračun mestne administracije,
podjetij in specialnih fondov znaša 71.08
milijona lir, od tega odpade na skupni
proračun mestne administracije in mest-
nih podjetij 66.61 milijona lir (lani je zna-
šal skupni proračun za devet mesecev
43.08 milijona lir).

Splošne določbe pravilnika so spre-
menjene glede nabav v toliko, da so povišane
meje, pri katerih se morajo nabave raz-
pisati ali se morajo pribaviti ponudbe. Vse
nabave nad 20.000 lir (doslej 20.000 din)
se morajo javno razpisati v »Službenem
listu«. Le v nujnih in neodložljivih prime-
rih smeta predsednik mestne občine in
načelnik finančnega odbora odobriti brez
javnega razpisa nabave do 200.000 lir (do-
slej 300.000 din). Za občnske nabave v
vrednosti od 1001 do 20.000 lir (doslej od
1501 do 20.000 din) se morajo pribaviti po-
nudbe najmanj treh interesentov, nabave
do 1000 lir (doslej 1500 din) pa se vrše
z neposredno pogodbo. Za vsa izplačila
pri centralni mestni blagajni in blagajnih
mestnih podjetij in zavodov, ki ne prese-
gajo 10.000 lir (doslej 20.000 din) se ne
zahteva odobritev potrdila o plačanih
državnih neposrednih davkih.

Dosedanji določbi, da sme biti v mest-
ni službi samo po 1 član ene družine, iz
družin mestnih službenecv pa največ dva
člana, je dodana določba, da je družina
mestnega službenca tista družina, iz ka-
tere je 1. januarja 1942 vsaj 1 član v
kaksršnikoli mestni službi.

Določbe člena 21. pravilnika k proraču-
nu za leto 1941, ki se tičejo izredne dra-
ginjske doklade ter izrednega draginjske-
ga dodatka za ženo, veljajo še za novo
proračunsko leto s pripombo, da se pri od-
meri prispevka za socialno zavarovanje
upoštevajo draginjski dodatki po veljav-
nih predpisih.

Gibanje števila zaposlenih delavcev in nameščencev

Zavod za socialno zavarovanje Ljubljans-
ke pokrajine je izdal statistiko o številu
zavarovancev pri zavodu samem, kakor tudi
pri bolniški blagajni Trgovskega boln škega
in podporna društva v Ljubljani
(TBPD) in bolniški blagajni Merkurja, vse
za mesec december preteklega leta. Zaradi

občajnih sezonskih vplivov (omejitve dela
v gradbeni stroki zaradi zime) je število
zavarovancev v tem mesecu nazadovalo za
516 ali za 1.7%. Pri vseh treh ustanovah je
bilo v decembru naslednje število zavarov-
ancev:

	stanje v decembru	razl. nasp. prej. mes.
Zavod za soc. z.	25.227	-561
boln. bl. TBPD	4.586	+43
boln. bl. Merkur	92	+2
skupaj	29.905	-516

Od celotnega števila zavarovancev je v
decembru odpadlo 18.698 na maške zava-
rovance (-569) in 11.207 na ženske (+53).
Nazadovalo je predvsem število moških za-
varovancev, kar je v zvezi s sezonskim za-
stojem gradbenih del, kjer so zaposleni
predvsem moški. Vsega je bilo v decembru
757 bolnikov (21 manj nego v prejšnjem
mesecu) in je povprečni odstotek bolnikov
nazadovalo za 0,03 na 2,53%.

Povprečna dnevna zavarovalna mezda, je
za vse tri ustanove povečala za 0,52 na
19,14 lire. V zanjih dveh mesecih, to je
v novembru in decembru, je povprečna za-
varovalna mezda narasla za 0,86 lire ali za
4,7%. Pri članstvu Zavoda za socialno za-
varovanje je povprečna dnevna zavarovalna
mezda narasla v teku decembra za 0,57 na
18,08 lire, pri članstvu TBPD za 0,66 na
24,62 lire.

Skupna dnevna zavarovalna mezda se je
navzlic zmanjšanju števila zavarovancev
povečala za 6000 na 572.000 lir; od tega
odpade na članstvo Zavoda za socialno za-
varovanje 456.000 lir, na članstvo TBPD pa
113.000 lir.

Zaposlenost v posameznih strokah

Kakor je že omenjeno je v teku decem-
bra nazadovala le zaposlenost v gra bni
stroki. V tej stroki je bilo v decembru po-
vprečno zaposlenih 4590 delavcev in name-
ščencev, to je za 722 manj, kakor v novem-
bru. Nazadovanje zaposlenosti v gradbeni
stroki je torej večje, nego znaša celotno
število zavarovancev. Pri tem je o pa lo
na gradnjo železnic, cest in vodnih zgibid
2211 zavarovancev (prejšnji mesec 2209), na
gradnjo nad zemljo 1181 (1889) in na in-
dustrijo gradbenega materialja 998 (1014).
V večini ostalih strok se je zaposlenost
zbojlaša. V kovinski industriji je od no-
vembra do decembra število zavarovancev
naraslo za 19 na 1695, v tekstilni stroki za
13 na 1272 in v gozdno žagarski industriji
za 86 na 1694, med tem ko je v industriji
za prelovanje lesa nazadovalo za 3 na
956. V papirni industriji se je število zava-
rovancev povečalo za 18 na 694, v u njarski
industriji za 2 na 235 in v industriji za
prelovanje usnja za 31 na 731. Tudi obla-
čilna industrija beleži malenkostno poveča-
nje števila zavarovancev za 6 na 1494, gra-
fična industrija pa za 13 na 638.

Malenkostno nazadovanje pa je zabeče-
no v živilski industriji in sicer za 17 na 1033
in v tobacični industriji za 6 na 585. Šte-
vilo zavarovane hišne služničadi je naraslo
od novembra do decembra za 40 na 3618, šte-
vilo zavarovancev v gledalskih obratih in
svobodnih poklicih pa je naraslo za 43 na
1325. V trgovni je število zavarovancev na-
zadovalo za 20 na 3118, v kemični indus-
triji pa za 33 na 476.

Gospodarske vesti

= Znaten nemški uvoz paprike. Spričo
pomankanja drugih začimb se je v Nem-
čiji občutno povečala potrošnja paprike.
Prvotno je bilo v trgovinski pogodbi med
Nemčijo in Madžarsko predvideno, da bo
Nemčija uvozila na leto 60 vagonov papri-
ke. Sedaj pa so ta kontingent povišali na
210 vagonov. Tako je selaj Nemčija glavni
odjemalec madžarske paprike, med tem ko
je prej šla madžarska paprika pretežno v
Zedinjene države. Tudi potrošnja ostalih do-
mačih začimb se je v Nemčiji znatno pove-
čala.

= Racionaliranje kruha v Rumuniji. Dne
19. t. m. je bila v Rumuniji uvedena krušna
karta, na podlagi katere dobi vsak odrasli
prebivalec 300 gr kruha na dan, težaki pa
dobe po 600 gr. Dva dni v tednu se ne sme
peči kruh in je za te dni predvidena kot na-
domestek polenta, ki je bila že doslej glav-
na hrana kmetijskega prebivalstva.

Pravi pomen afriškega bojišča

Severnoafriško bojišče je po nemškem
pojmovanju izredno važno za celokupno
vodstvo vojne, v kolikor veže zelo močne
angleške sile, ki zaradi tega niso na raz-
pologo britanskemu imperiju za boje v
vzhodni Aziji. Nedavno je major Attlee
skušal pojasniti v spodnji zbornici, da Ve-
lika Britanija ne more biti istočasno ena-
ko močna na vseh bojiščih, pa je zato tre-
ba udarce v vzhodni Aziji mirno spreje-
mati na znanje spričo velikega ofenziv-
nega načrta v severni Afriki. Anglija ima
dejansko v severni Afriki zelo močne ob-
orožene sile, ki so tako po številu kakor
po materialu močnejše kakor osne sile, a
kljub temu ni mogla doslej zabeležiti
nikakega uspeha večjega strateškega po-
mena. General Rommel je znal te čete
pritigniti nase kakor magnet in jih prisli-
liti v neprestano borbo tako, da so povsem
vezane na to bojišče in jih Anglija ne mo-
re odstraniti. Tako je general Rommel si-
lajno izvršil svojo nalogo. Nemško-ita-
ljanske sile so v glavnem še vedno ne-
dotaknjene in vedno pripravljene na nov
udar, ker so s svojo gibljivo taktiko, pre-
hajajočo sedaj v napad, drugič v obrambo,
razbile vse sovražne napade in tako pre-
preče, da bi sovražnik dosegel svoj cilj,
namreč njihovo popolno uničenje. Zato v
Berlino po informacijah agencije »Dunava«
z največjim zanimanjem gledajo na nadaljn-
nji razvoj te bitke.

Zaznamovani ujetniki

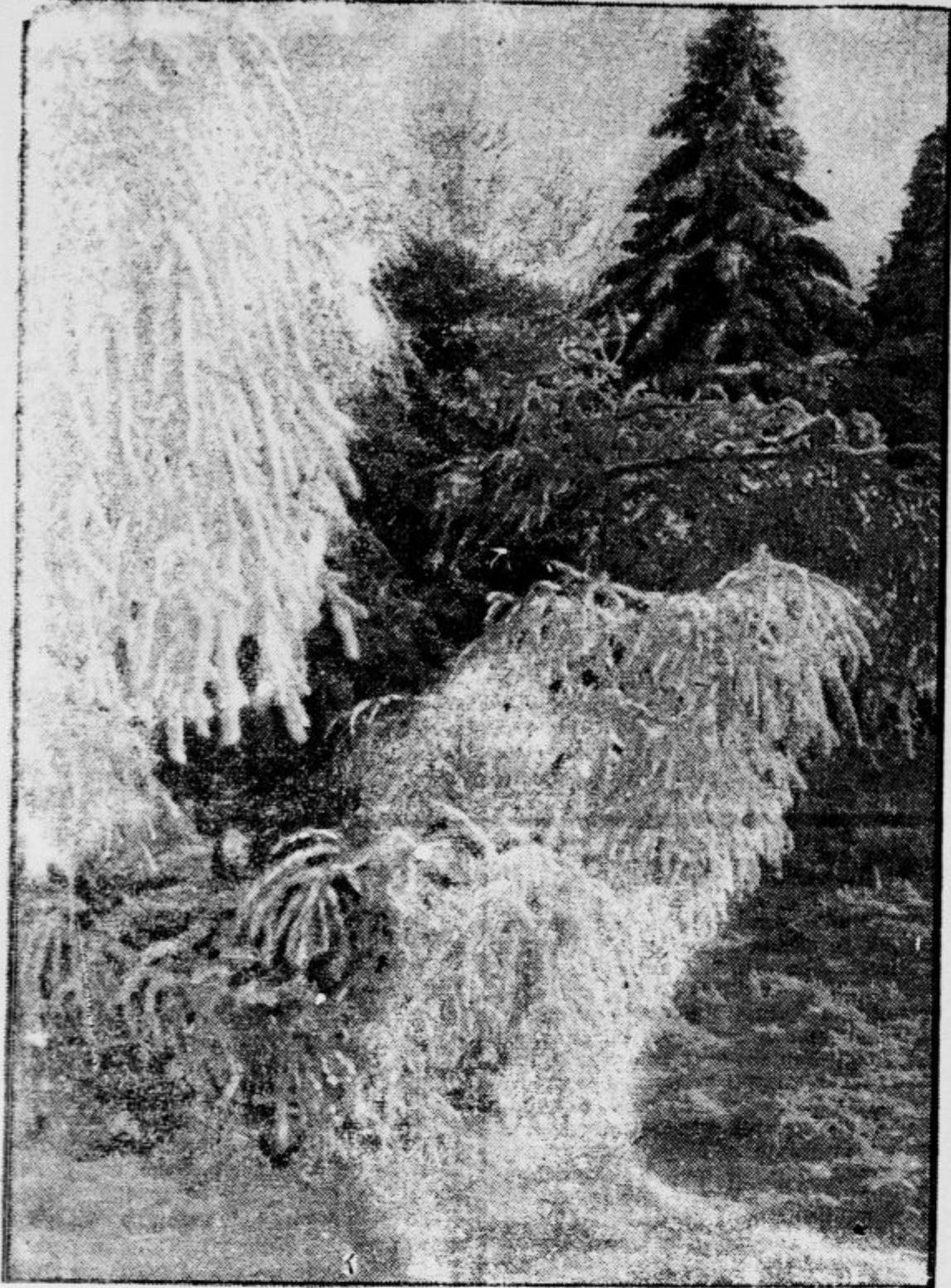
V listu »Regime Fascista« smo čitali
naslednjo beležko:

Vojaški krojači v Egiptu so začeli na
zadnjo stran hlač vojnih ujetnikov vsi-
vati večji kos blaga žive modre barve.
Pri tem odstranijo s tega dela hlače od-
govarajoči kos blaga, tako da ujetniki
ne morejo odtrgati vsitega modrega
blaga, ako bi na primer hoteli pobežiti in
ne bi želeli, da jih ljudje spoznajo,
katli izdalo bi jih v tem primeru —
meso...

Potopljena turška ladja

Carigrad, 23. jan. s. Na Marmarskem mo-
ru se je potopil parnik »Kurtku«. Parnik je
bil o priški zadnjega viharja hude poškod-
van. Na pomoč je poradki prihitelo nekaj
ladij, ki so jo rešile do zadnjega moža, ves
tovor pa se je z ladjo vred potopil.

Najbolj mrzel dan letošnje zime

Ostri mraz ustvarja sicer lepe prizore, toda le redki iščejo takih motivov v Tivoliju

Ljubljana, 23. januarja.

Dolgo smo pričakovali in napovedovali val hudega mraza, ki pa je šele v sredo dospel v naše kraje. Zdal se tri dni neusmiljeno go podari. Iz vseh krajev od visokega severa pa tja do južnih dežel prihajajo poročila o vedno stopnjujočem se mrazu. V o ni dogodki sicer odvrtačo pozornost od njega, vendar je tako globoko zajel vse življenje, da je postal predmet splošnih razgovorov.

Hujšh posledice zaradi mraza do tej se ni moglo zabeležiti. Precej se zastalo gospodarsko življenje, ker ljudje, ki jim ni treba po nučnih opravkih, ostajajo doma pri toplo zakurjeni peči. Vsakdo, ki je utegnil, se je namreč že jeseni preskrbel s kurivom, tako da o pomankanju premoga in drv ki ub hudi zimi leto, ne moremo govoriti. Železniški promet se odvija kar zadovoljivo, čeprav imajo nekateri vlaki precejšnje zamude. Influenca in druge podobne bolezni še niso začele razšarjati med osebami, ki je izpostavljeni stalno menjajoči se temperaturi. Visoko konjunkturo imajo instalaterji, ki grejo o zamrznjene vodovode. Dreveje, ki zaradi zime še ni bilo prizadeto, je večerj začelo hudo pokati.

Mraz v Ljubljani

Živo srebro je v petek padlo tako nizko, da je po ljubljanskih stanovanjih začela zamrzovati voda in mleko. Ledne zave se so do vrha zastrle tudi notranja okna, na zunanjih pa so se naredile lepe ledene zvezde, ki dokazujejo, da je mraz res hud. Od srede naprej vlada pri nas res prava zima. Takrat so zabeležili v Trnovem —26,3 stopinje Celzija, v Devici Mariji v Polju celo —26,6, mak imalna temperatura pa je znašala —11 stopinj Celzija. V četrtek je mraz za poznanje popustil in so v Trnovem namerili —23,2, maksimalna temperatura pa je znašala —11,6 stopinj Celzija. Ko se je zvečer popolnoma zjasnilo, je bilo očitno, da bo pritisnil še hujši mraz. To je dalo slutiti tudi stanje barometra, ki je izredno visoko. In re je v petek zjutraj ob sončnem vzhodu, ko je navadno mraz najhujši, kazal toplomer vremenske hišice v Zvezdi —25,8, ob 9 pa celo —26 stopinj Celzija. V Trnovem je zdrknilo živo srebro na —27,8, približno ista temperatura je bila zabeležena v Štarih, na Barju je toplomer kazal —30, v Devici Mariji v Polju pa celo —31 stopinj Celzija. Na nekaterih krajih je bila temperatura gotovo še nižja, vendar doslej se nimamo zanesljivih podatkov. Celo v zakurjenih tramvajskih vozovih je živo srebro kazalo 5 stopinj C pod ničlo. Zaradi suhega ozračja in nemirnega vremena pa mraz ni bil tako strupen, kakor kakor kažejo številke.

Huda zima po vsej pokrajini

Iz Novega mesta nam poročajo, da je mraz tako hud, da je delno zamrznila Krka, kar se celih 13 let ni zgodilo. V četrtek zjutraj so se pojavile prve ledene plošče, potem pa se je led na nekaterih mestih nadel preko vse reke. Ledna skorja pa je še tenka, tako da tudi najmlajšim in najlažjim ni priporočljivo, da bi se ji zaupali. Toplomer je v četrtek zjutraj kazal v mestni okolici 27,8° C pod ničlo, v mestnem središču pa 22°. Hujši mraz imajo v Trebnjem in v Toplicah kjer se je živo srebro približalo že 30° pod ničlo ponekod pa je to točko že presežlo. V Trebnjem se v petek zabeležili 34° C, pod ničlo. Znatno mlačja temperatura pa je onkraj Semice v Beli Krajini, kjer se do petka zabeležili največ 24,3° C pod ničlo. Oster mraz je naredil občutno škodo na vodovodnih napeljavah, ker so v mnogih hišah zamrzile vodovodne cevi.

Tudi iz Cerkljanske doline poročajo o izredno hudem mrazu. Ljudje ki se s delj jasa zadrževali na prostem so bili polniva. Šele proti polednevju se ozračje toliko segreje da lahko ob dvignjen kučmi ali od gnjeni rut spoznaš svojega prijatelja ali znanca. Jezero je zamrznilo in se n mladina kljub hudemu mrazu pri drsanju dobro za oava. Zamrznjen je tudi Cerkljanski potok.

ni, ki jim je tako huda zima redko doživeti, so bili večerj pribe nenavadnega pri zora. Na trg Umberta I. je priletela jata galebov z morja, ki jih pač redko kdaj zameze v sredo zidanega naselja. Očitno jih je mraz pregnal, da so nehali iskati hrane v morski vodi. Pristali so sredi trga in se drug za drugim začeli spuščati v bazen, da nalove kaj za svoje lačne in prezeble klune. Na trgu so se zadržali nekaj minut, nato pa so se dvignili in odleteli nazaj proti pristanišču.

V Villi Opicini, ki nam kaže v tem pogledu značilno povprečje naše kraške okolice, je v noči na četrtek padlo živo srebro na 20 stopinj pod ničlo. Včeraj ob 8 zjutraj je termometer kazal —16, opoldne —11,5, ob 16 pa —3,5, nato pa je mraz znova začel naraščati. V Seani je toplomer večerj zjutraj kazal —15 pod ničlo, v okolici pa celo —18 — Zanimivo pri sedanjem valu mraza je, da nas je obiskal brez snega, brez ledu, pa tudi brez burje, ki so ga zmerom spremljali v najhujših zimah zadnjih let. Tako mraz doslej v življenje našega mesta ni prinesel sprememb in vse poteka po starem tiru. V opoldanskem času pa sonce z jasnega neba po navadi vsaj malo omili ostrino mraza.

Kako je bilo leta 1929.

Letošnja zima nes v masičnem spominja na izredno hudo zimo leta 1929. Skoraj ob istem času kakor letos je pritisnil sibirski mraz. Vendar tedaj januarska temperatura ni presegala 30 stopinj po ničlo. Podoben mraz je pritisnil šele v začetku februarja, ki se je potem teden kasneje ponovil. Za razliko od letos pa so bili tedaj veliki snežni meteži, ki so ovirali železniški promet zlasti v srednji in jugovzhodni Evropi. Vlaki so imeli po 6 in več ur zamude. Na nekaterih progah pa je bil promet popolnoma ustavljen. Tedaj je močno razsajala influenza. Iz vseh slovenskih krajev si prihajala poročila o velikanskem obsegu, ki ga je zajela ta bolezen. Časopisi so poročali da je samo v Ljubljani zbolelo za influenco okoli 10.000 ljudi. Zaradi influence se nastale težave v prometu, v javni in zasebni službi. Zlasti šolska mladina je tako naglo obolevala, da so morali nekatere šolske zavode popolnoma zapreti, na nekaterih pa samo posamezne razrede. Bolezen ni ponehala skoraj ves mesec. Ker se je vreme večkrat menjalo, so ob vsakem novem valovalu mraza zboleli novi tisoči. Zaradi hudega mraza je leta 1929 zmrznilo več ljudi.

Ali naj prerokujemo?

Že v sredo se je vsakdo, ki je prerokoval za naslednji dan še hujši mraz, zmotil. Vsi znaki so resda opravičevali take napovedi, toda zgodilo se je nasprotno — mraz je za malenkost popustil. Če drži pravilo, da se mraz štiri dni stopnjuje, potem smemo pričakovati za jutri najhujši mraz, kar se ga spominjajo tudi starejši ljudje. Barometer stoji še vedno izredno visoko in sonce je ves dan sijalo, tako da ne kaže, da bi se zboljšalo. Potemtakem bo nočno izžarevanje še hujše in kot posledica tega še hujši mraz. Prijeto pa bi bili presenečeni, če bi se stvari drugače zasukale, ker sta že dosodanja zima in mraz sogla vsem do kosti.

Ob morju in na Krasu

Trieste, 23. januarja.

Val mraza, ki je te dni zajel Evropo s tolikšno silo, da je v mnogih deželah dosegel skrajne višice, ki nas spominjajo ostre zime v februarju 1929, je v noči na četrtek in večerj tudi v našem mestu in v naši pokrajini zarezal z vso ostrino. V noči na četrtek je živo srebro padlo na 10,3 pod ničlo in še večerj ob 8. zjutraj je bilo v mestu —9,8 stopinj mraza. V teku dopoldneva je mraz malo popustil, da je živo srebro ob 11, kazalo 8,8 pod ničlo, in v opoldan kem času je toplota še malo narasla. Proti večeru pa je mraz vnovič začel pritisniti z zmerom večjo silo. Mešča.

Razvoj obrtništva na Dolenjskem

Novo mesto, 23. januarja

Morda še nikoli niso stala obrtniška združenja pred tako važnimi nalogami, kakor stojijo v današnjih časih. Danes so združenja ona vez, ki posreduje med svojimi člani obrtniki in oblasimi, katerim tolačiči želje in težnje obrtnikov in v mejah možnosti izposluje za svoje člane prepotrebni material. Na spodnjem Dolenjskem delujejo po likvidaciji vseh manjših združenj edno še obrtniško združenje v Novem mestu, Kostonjanci, Mokronogum in Stični. Novomeškemu združenju, ki je med vsemi največje in najpomembnejše, so bila konec leta 1940 pripojena še združenja krojačev, šivilj, čevljarjev, mizarjev, kovinarjev in združenje čevljarjev v Zužemberku. S pripojitvijo teh združenj je novomeško skupno združenje prevzelo ne le njih člane in premoženje, ampak tudi vse dolžnosti, pravice in bremena. S tem povečanjem svojega delokroga je novomeško združenje postalo središče vsega dolenjskega obrtniškega gibanja in razvoj tega združenja najzgovorneje izpričuje stanje obrtništva na Dolenjskem.

V preteklem letu je bilo v novomeškem skupnem združenju obrtnikov včlanjenih 442 obrtnikov s 151 pomočniki in 269 vajenci. V združenju je včlanjenih največ čevljarjev, in sicer 93, kovinarjev 84, krojačev 63, mizarjev 60 in šivilj 40. Ostale obrti daleč zaostajajo in le peki, ki jih je 19 in kolariji 17, so še prilično številno zastopani. Vse ostale obrti pa ne dosega jo števens 10, najmanj pa je izdelovalcev krede, pogrebništvovodov, sodavičarjev, sodarjev, tapetnikov, pražarjev kave in nakladalcev vagonov, od katerih je pri združenju prijavljena samo po 1 obrt. Združenje ima krojaški, čevljarški, mizarški, kovinarski in skupni odsek.

Razveseljen porast premogovne industrije

Po zaslugi Italijanske premogovne družbe se je proizvodnja rjavega premoga osemkrat povečala

Ljubljana, 23. januarja

Italijanska premogovna družba (Azienda Ligniti Italiana) je obnovila delo v nekaterih starih rudnikih rjavega premoga, ki so jih izkoriščali že za časa vojne 1914-18, po vojni pa so bili opuščeni. Zdal se vrše obsežna pripravljajalna dela s sondiranjem in raziskavanjem v rudnikih Mercure pri Potenzu, Briatico pri Contazaru in Morcone pri Beneventu, ki obsegajo no sodbi strokovnjakov 100 do 120 milijonov ton lignita in ki zadnje meseece že dajejo uvaževanja vredne osetotek v celotni premogovni proizvodnji Italije. To dejstvo je toliko bolj razveseljivo, ker je v vojnem ča u povpraševanje po premogu močno naraslo in družba ni štedita, ko je z ogromnimi stroški izvršila potrebne priprave in raziskave.

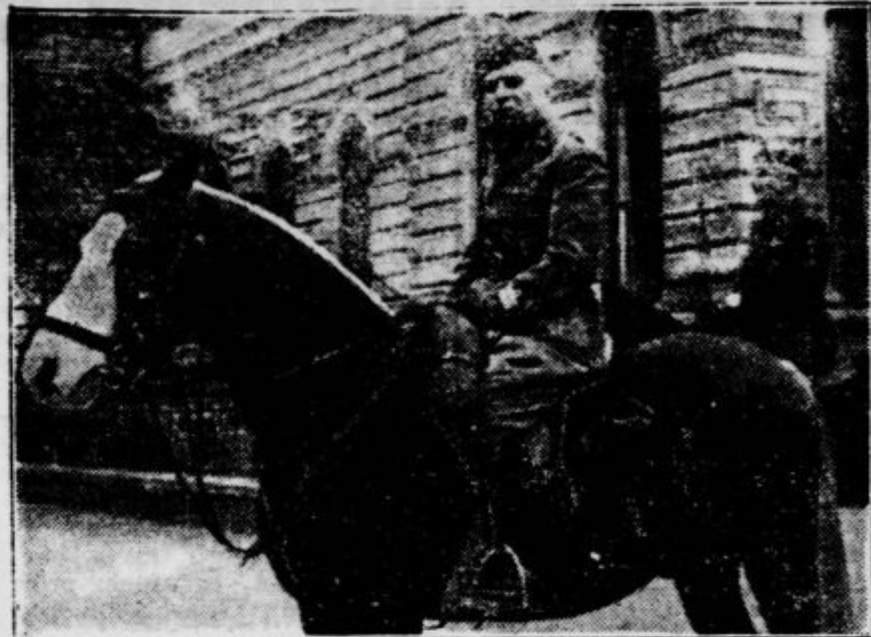
Rudniki Mercure, Briatico in Morcone leže daleč od velikih prometnih žil, zato bi cena premoga iz njih na tržišču toliko narasla, da se obrat po vsej priliki ne bi izplačal. Strokovnjaki pa so izdelali načrt, po katerem naj bi se premog izkori-

nje ima krojaški, čevljarški, mizarški, kovinarski in skupni odsek.

V združenju je bilo v preteklem letu sklenjenih 117 učnih pogodb, razveljavljenih pa 10. Največ pogodb je bilo sklenjenih v krojaški stroki, in sicer 38, v čevljarški 25, v kovinarski 23 in v mizarški stroki 17. Izpit je položilo v preteklem letu 108 kandidatov, in to v krojaški stroki 44, v mizarški 20, v kovinarski 17 in v čevljarški 15 kandidatov. Obrtna pooblastila je prejelo lani 23 obrtnikov, in sicer 5 krojačev, 5 čevljarjev, 2 kovinarja, 2 predelovalca peska, 2 šivilji, 1 mizar, 1 kolar, 1 pek, 1 sirar, 1 frizer, 1 podjetje za nakladanje vagonov. Odjavljenih obrtni pa je bilo 15, in sicer v kovinarski stroki 3, pekovski 3, šiviljski 2, čevljarški 2, mizarški 2, krojaški 1, modistovski 1 in metlarski 1. Kljub vojnim časom je število obrtništva naraslo.

Mojski izpiti so se vršili v preteklem letu 3krat in je izpit opravilo 50 kandidatov. Največ mojštrov obrtnikov smo dobili v krojaški, čevljarški, mizarški in kovinarski stroki. Vajencem in pomočnikom je združenje izdalo v preteklem letu 85 poslovnih knjižic.

Gornje številke nazorno izpričujejo, kako veliko delo opravlja novomeško skupno združenje med obrtništvom na Dolenjskem. Zaradi tega tudi vse Dolenjsko toplo pozdravlja zamisel odgovornih krojev, da se kljub centralizaciji vsega obrtništva v Ljubljano, ki se pravkar izvaja, osnuje v dolenjski metropoli, ki igra posebno današ, zlasti v pogledu dolenjskega obrtništva neprimerno važnejšo vlogo kakor prej, večja obrtna poslovalnica, ki bo skrbel in vodila vso številno dolenjsko obrtno družino.

Novi načelnik glavnega generalnega štaba Italijanske Vojske je general armadnega zbora Ekse, Vittorio Ambrosio. Doslej je bil vršilec dolžnosti poveljnika 2. armade, na čelu katere je lani v aprilu prispel v Ljubljano. Naša slika ga kaže ob priliki takratnega velikega defileja na Bleiweisovi cesti. General Vittorio Ambrosio je po rodu iz Torina (1879). Za podporočnika v konjenici je bil imenovan l. 1898, izkazal se je zlasti na soški fronti in je nato uspešno nadaljeval kariero v generalštabni stroki vse do današnjega odgovornega položaja

lepe izgleda. Tudi za izkoriščanje teh treh rudnikov se je na pobudo Italijanske premogovne družbe ustanovila nova družba, ki je začela poslovati že 1. oktobra.

Italijanska premogovna družba pa bo imela tudi v bodoče še važne naloge v izpopolnjevanju italijanske premogovne industrije. Med drugim bodo rudar ki strokovnjaki morali še podrobno ugotoviti italijansko nacionalno lastnino na področju premoga, ki se na splošno ceni na eno milijardo ton. Kolčina 400 milijonov ton je doslej že praktično ugotovljena. V tej smeri se družbi in rudarskim strokovnjakom odpirajo številni problemi, ki bodo z državo finančno pomočjo brez dvoma v doglednem času rešeni. V oveh letih, odkar počinje Italijanska premogovna družba, se je proizvodnja premoga osemkrat povečala nasproti proizvodnji iz leta 1933. Zato je pač upravičeno upanje, da bo razmah italijanskega rudarstva tudi v bodoče šel po nakazani poti.

Dr. Matej Senčar †

Kratka vest iz Malinske nam je sporočila, da je umrl g. dr. Matej Senčar. Bil je po rodu iz Slovenskih goric, iz osrednje slavne Prlekije in bi prihodnje leto 16. septembra praznoval 70 letnico. Iz Bolehnečic

pri Sv. Juriju ob Ščavnici je šel v gimnazijo v Maribor, maturiral pa je 1895 v Gradcu. Jus je študiral v Pragi in je bil 1901 v Gradcu promoviran. Nato je deset let služboval kot sodnik na Brdu pri Kamniku. Zaradi bolezni, ki jo je po mesecih hudega trpljenja srečno prestal, je šel 1911 v pokoj. Nato se je posvetil odvetniškemu poklicu in je tik pred prvo svetovno vojno odprl svojo pisarno v Laškem. Po vojni se je naselil v Ptuj, kjer mu je kmalu pripadla vidna vloga in je bil dolgo vrsto let župan. Kako je bil priljubljen, se je izpričalo zlasti ob počastitvi njegove 60 letnice. Na mu bo v jadranski zemlji lahek počitek. Žalujemo ga in izrekamo odkritosrčno sožalje.

Spomin na Eci

Minil je že mesec, odkar je umrla visokoškola gđe Eci Fedora Zupanova, edinka znanega ljubljanskega arhitekta. Radi ustrežemo prijateljem drage pokojnice, ki so nam poslale naslednje spominske vrnstee:

I.

Sklonila se je glavica ko zlomljen cvet in očke mile več ne gledajo v solzni svet — umrla nam je naša Eci.

Srce se krči v bolečini nesreče hujše od teh dni ni — umrla nam je naša Eci.

Va strta memica tih, nesrečni očke v solzah stni — umrla nam je naša Eci.

II.

Mladenko vedro dneвно vidim hiteti v šolo nasmejenih lic, z nasmeškom vrača se, jo vidim, ko da nabrala tam je šop cvetic.

Vse dela mirno, vestno, točno, se čez nikogar ne ritčuje, srce nedolžno se otrško se z modro glavico združuje.

Mladenke mile več ne vidim nesrečni svet je zapustila — obupno plakam, roki krilim, da bi jo na srce privila.

Prisluhnem, rahlo zavpeni: »Ne maram jih, ki se obviadati ne znajo! Obvladam Eci, se in z mano vsi! ki srčno radi te imajo

Iz Spodnje Štajerske

Šoštanj je priredila krajevna skupina Heimatbunda preteko nedeljo svoj prvi koncert z zmislo pomoč. Sodelovali so: tovarniška godba Woschnaggove usnjarne, plesni orkester Bolcha, zbor policistov, moški pevski zbor iz Velenja, dekljski zbor šoštanske glavne šole in manjša skupina igralcev. Kot solista nastopila Wratschko, ki je pel pesmi iz operet in filmov, in Kindhofer, ki je pel dunske pesmi in vodil koncert. Spored je trajal tri ure.

V Slovenski Bistri je krajevna skupina Heimatbunda priredila tovariški večer z raznim sporedom. Najprej so izdružili dve terti, za kateri so dobili 82 in 11 mark, nato pa so dražbali različne značke, ki jih je podpisal okrogli vodja t. Doboczeky iz Slovenskih Konjic. S to dražbo s. nabral 1070 mark. Na prireditvi je bilo 300 ljudi.

Dve hudi poškodbi na očeh. Pri napravljanju drv se je v okolici Slovenjega Gradca hudo poškodoval 31letni kmečki sin rance Pečnik. Kos lesa mu je priletel v oko in mu ga nevarno ranil. — Prav tako se je poškodoval 33letni kmet Florjan Fundl iz nekega štajerskega kraja. Ko je krmil živalno, mu je izpodrsnilo in je padel na rezalni stroj in si nevarno poškodoval desno roko. Oba poškodovanca so pripeljali na očesni oddelek graške deželne bolnišnice.

Iz Hrvatske

Izpopolnitev zakona o vojnih sodiščih. Narodne novine objavljajo zakonsko odredbo o spremembah in izpopolnitvi zakona o ustrojstvu vojnih sodišč. Dosedanja vojna sodišča v Zagrebu, Osijeku, Banja Luki, Sarajevu in Mostarju se spreminjajo v domobranska sodišča, na novo pa se ustanovlja domobransko sodišče v Karlovcu. Dokler domobransko sodišče v Karlovcu ne bo pričelo z delom, bo za njegovo področje pristojno sodišče v Zagrebu.

Slovaški poslanik na obisku pri hrvatskih ministrih. Pretekli teden je poslanik slovaške republike dr. Josef Cleker službeno obiskal podpredsednika vlade dr. Džafera Kulenovića, ministra notranjih zadev dr. Andrijo Artukovića, trgovskega ministra dr. Dragutina Totha in pravosodnega ministra dr. Mirka Puška. Z vsakim od njih se je zadržal v prisrčnem razgovoru in izmenjal misli o vprašanjih, ki se tičejo obeh zaveznških dežel.

Tihotapstvo v živili. Oblastva so podvzela najostreje mere proti tihotapcem. Dobre posledice se že kažejo, vendar je ta strast nekatero tako globoko zajela, da se je ne morejo odvaditi. V Begeču na Dunavu so zajeli večje število tihotapcev, ki so tihotapili moko iz Madžarske na Hrvatsko. Ker so bili vsi zajeti Srbi, poročila sklepajo, da moka ni bila namenjena hrvatskemu prebivalstvu, pač pa četnikom.

Nov poverjenik hrvatske Državne banke. Z odredbo finančnega ministra dr. Koška je bil imenovan namesto dosedanjega poverjenika pri hrvatski Državni banki Ivana Pukića dr. Aleksander Hondl. V smislu zakonskih predpisov ima novi poverjenik vse pravice in dolžnosti, ki so jih doslej imeli guverner, viceguverner in upravni ter nadzorni odbor. Za poverjenikovega namestnika je bil postavljen dr. Aleksander Tintia.

Za namostnika poveljnika ustaške nadzorne službe je bil s poglavnikovo odredbo imenovan dr. Aloif Uršič, doslej namestnik ravnatelja Ravnateljstva za javni red in varnost.

Ciganska bitka. Hilzu Krizevceev se se cigani neke naselbine po hudem prepri nazadnje dejansko spoprijeli zaradi treh cigank, ki so se poročile v sosednje vas. Na bojišču sta obležala dva mrtva, 23 pa jih je bilo hudo ranjenih.

Iz Srbije

Gradbena delavnost v Beogradu. V teku preteklega leta je bilo v Beogradu zgrajenih 146 novih poslopj. Za to je bilo porabljenih več kakor 85 milijonov din. Mestna občina pa je izdala še nadaljnjih 98 gradbenih dovoljenj.

Boj s prekupčevalci. Beograjski policijski ravritelj energično nadaljuje svojo borbo proti spekulantom in prekupčevalcem. Kaznovana je bila že cela vrsta raviteljev cen. Med njimi tudi nek advokat, ki je bil obsojen na mesec dni zapore, ker je kupil ukradeno nast.

Posnemanja vreden zgled. Vzoren primer požrtvovalnosti je dal župan mesta Valjeva, ki se je odpovedal županski plačvi v korist mestnim revšem.

Smrtina obsojila. Iz Kragujevca poročajo da je znana komunistična agitatorka Milica Panij. Velković bila od naglega sodišča obsojena na smrt in justificirana. Povratek srbskih učiteljev. Po naklonenosti nemških oblastev so dobili oboleni srbski učni učitelji dovoljenje, da se vrnejo v domovino. Začasno bodo nastanjeni v beograjski vojaški bolnišnici.

Zdravljenje onemelih grl

»Neues Wiener Tagblatt« poroča o zanimivem zavodu na Dunaju, kjer zdravijo vojake z govornimi napakami in kjer vračajo na govornih ranjenim bojevnikom glas.

Samo ob sebi je umevno, piše navedeni list, da se mora tisti, ki hoče opravljati kakšen pisalni poklic, naučiti pisati. Nasprotno pa uporabljajo mnogo ljudi v svojem poklicu in z velikim naporom svoj glas, ne da bi se prej izvežbali v govorjenju. Tedaj se pojavljajo obolenja, ki jih povzročajo izčrpanost glasu in ki lahko vodijo tudi do popolne onemelosti. Posebno pozornost obračajo v Nemčiji danes kontroli govornih organov častnikov in podčastnikov. Po preiskavi, ki naj dožene, ali so sposobni za poveljevanje, morajo obiskovati večtedenski tečaj za sistematično vzgojo glasu, kajti poveljujoči častnik opravi na dan s svojim glasom približno isto delo, kakor operni pevec, ki poje ves večer izpolnjujočo vlogo. Tudi na glasove vojakov, ki spremlja njihove pohode skozi dim in meglo, skozi mrz in sneg pesem, se postavljajo danes velike zahteve.

Nihče se dandanes več ne čudi, da more sistematska obravnava glasu v primerih resne glasovne utrujenosti doseči popolno ozdravljenje. Razumljivo nam je tudi še to, da se lahko odpravijo funkcionalne govornilne napake, ki so posledica duševnih pretresov in pri katerih so organi sami na sebi ostali zdravi. Veliko in čudežno pa je tisto delo, ki vrača ljudem glas tudi po težkih poškodbah, po prestreljih goltanca ali omrtvičenju govornih organov.

Dunajski docent dr. Arnold je dal svoj oddelek za govornilne in glasovne motnje na prvi kliniki za obolenja ušes na razpolago nemški državi brambi. Ko je poročevalec prej omenjena lista obiskal ta zavod, je bilo k obravnavi prišlo baš dvajset mož, ki so bili nekateri med njimi težko poškodovani. Vojaki so se med seboj veselo razgovarjali, preden so stopili pred zdravnika. Da so ti ranjenci govorili s tako očitnim veseljem, tudi če jim je to delalo še težave, je najboljši znak, kako lepo je napredovalo njih zdravljenje.

Vaja, ki so jo morali opravljati, se je začela kakor v kakšni šoli z enakomernim štetjem in črkovanjem. Vibracijske priprave in električna masaža so podpirale te govornilne vaje. »Obstoje mnogi primeri organskih govornih motenj, ki leže njih vzroki zunaj govoril, čeljusti, ustne dupline, grla, nosa in jezika,« je

dejal dr. Arnold. »Tudi te motnje lahko vodijo do popolne onemelosti. Navajam n. pr. poškodbo govornih središč v možganih. Človeški govornilni organ je v takšnem primeru podoben tovarni, ki je ostala sicer cela, a ji manjka vrhovnega vodstva. Težke posledice imajo tudi obolenja v podaljšanem mozgu, v teh primerih postane govorjenje zabrisano in se zapleta. Med poškodbami glasovnih organov zavoljo strelcev se najčešče dogajajo omrtvičenja goltanca. Toda v teh primerih se lahko zgodi, da omrtvičenje ostane, a vendar se pacientu sposobnost do govorjenja v znatni meri obnovi, ne da bi omrtvičenost sploh več opazil. Ali morete pisati z mrtvoudno roko? Gotovo ne. Toda znanosti, ki se bavi z zdravljenjem glasu, je uspelo pripraviti ljudi z omrtvičenimi glasilkami do govorjenja.«

Med pacienti je bil n. pr. mlad bojevnik, ki ga je hudo prizadelo. Goltanec mu je bil popolnoma uničen in so mu ga morali odstraniti. Toda vojak se je novinarju prijazno smehljaj, obveza mu je zakrivala rano, tako da ni bilo ničesar opaziti — govoril pa je z dobro zvonečim, jasnim glasom. Kot nadomestilo za uničeni organ mu je rabil požiralnik, v katerem so mu napravili zarezo in ki je s svojimi gubami postal govornilni organ. Neki drugi vojak je dobil isto tako strel v grlo, da ni mogel spraviti nobenega glasu iz sebe, ko je prvič prišel na kliniko. Sedaj pa se mu je glas že oblikoval. Tretji vojak je trpel potem, ko ga je ob neki priliki zasula granata, za patološkim strahom pred govorjenjem. Po zdravniški obravnavi je te ovire premagal in je svojim tovarišem z mnogo humorja pripovedoval o neki zabavni priveditvi svojega oddelka. V mnogih primerih temelji obolenje na povsem duševnih vzrokih, bolj redki pa so primeri, da pacient ne more na normalen način uporabljati svoje volje. V takšnih primerih se sodelovanje mišic olajša z rahlim pritiskom na vrat.

»Če je bilo v svetovni vojni dosti več funkcionalnih motenj govorjenja nego danes,« je dejal dr. Arnold ob koncu obiska, »so bili vzroki v tem, da je morala živce uničujoča, večletna položajna vojna s svojim neprestanim bobnečim ognjem povzročati vedno nove duševne pretrese. Drugače je s tem danes, ko pozna vojna le naprej drveče, podžigajoče napadalne borbe. Simulantstvo, ki v prejšnjih časih v našem oddelku ni bilo baš redko, pa povsem izumira.«

Z italijanskimi četami na ruski fronti

Delitev menaže

Kulturni pregled

Arhitekt umetnik

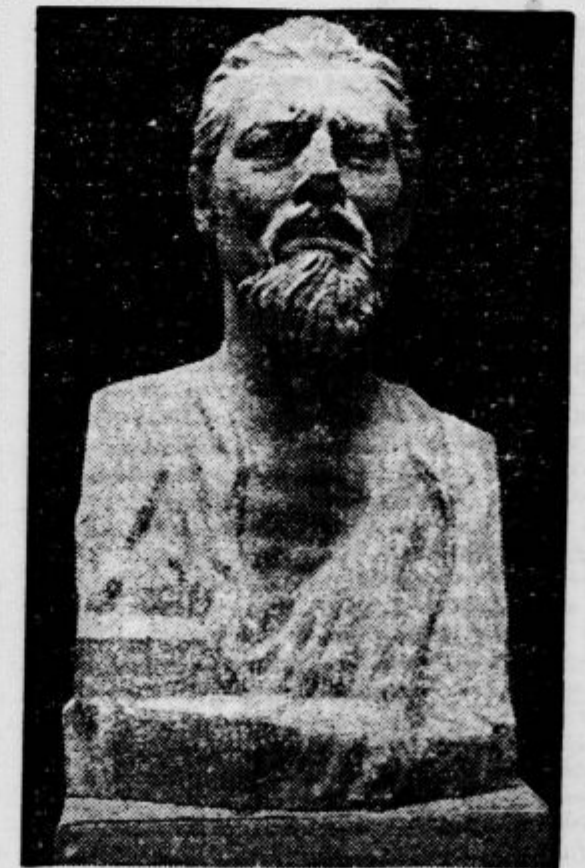
Sedemdesetletnica arhitekta J. Plečnika in izdaja njemu posvečene, razkošno opremljene knjige »Architectura perennis« opozarjata tudi široko javnost ne le na pomenu tega izredno delavnega in pomembnega predstavitelja arhitekture v slovenskem kulturnem krogu, marveč tudi na arhitekturo sploh. Sodoben človek je že tolikanj pod vplivom standardizacije in veleprodukcije, ki označujeta tehnični proces izrazito materialne civilizacije naših dni, da ne vidi več v arhitekturi umetnosti in v arhitekturi umetnika. K temu je seveda v nemali meri pripomogla sama moderna arhitektura, ki je s svojim načelom stroge stvarnosti in s skora brezstilnimi stremljenji izključevala iz reprezentativnih stavb tega časa do malega vse tisto, v čemer vidi vsaj povprečen človek znake umetniškega snovanja. Zares je treba primerjati tako moderno, zgolj utilitarističnim načelom podrejeno stavbo s palačami baročne dobe, da ne rečemo z gotičnimi cerkvami, če hočemo spoznati koliko se je sodobna arhitektura oddaljila prvotnim vzorom svoje umetnostno tako važne funkcije. Zaradi tega so se pogosto slišali glasovi, da je naša doba brez stila in da — to so zlasti zatrjevali nekateri nemški umetnostni teoretiki — od baroka dalje ni bilo v Evropi pravega umetnostnega stila, ker ni bilo stilo dovolj izrazite arhitekture, ki je merila umetnostne zaključnosti kakšne dobe.

Vsekako so take trditve enostranske in pretirane, tembolj, ker tudi o moderni arhitekturi ni mogoče reči, da bi bila brezstila

in da bi izključevala umetniške elemente v svojih zasnovah in izvedbah. Nje značilnost pa je v tem, da je skušala te elemente čimbolj podrediti svojim strogo ploskovno, geometrično učinkujočim in stvarnosti služočim arhitektonskim likom, katerih dekorativni učinek je bil kar moči zmanjšal. Spričo silovitega razvoja evropskih in ameriških mest, v katerem se je premaknilo vse torišče sodobne civilizacije, je delavnost arhitektov močno narasla in se je razvil z ene strani tip arhitekta stavbenika, ki se ne zmeni mnogo za osebne in s tem za umetniške elemente svojega dela, z druge strani pa so nekateri arhitekti pod vplivom celotnega razvoja sodobnega estetskega gledanja in stilne anarhije v vseh umetnostih pretiravali v oblikah stvarnostnega in zgolj utilitarističnega značaja nove arhitekture. Tako so se v delovanju povprečnega arhitekta naših dni bolj čutili izrazito tehnični kakor pa umetnostni elementi.

Zoper tako arhitekturo je morala nastopiti reakcija, tembolj, ker so se pojavile nove družabne sile, kakor so se pojavile zlasti v Italiji in v Nemčiji, pa tudi v nekaterih drugih deželah čutila zavestno potrebo arhitekture močnejšega izraza in trajnejšega pomena. Zopet je stopilo v zavest vladajočih staro spoznanje, ki je pomagalo graditi piramide prav tako kakor Akropolis in gotike katedrale, da dobiva stremljenje neke dobe, njen vzpon kvitku največje in najtrajnejše umetnostne oblike prav v arhitekturnih stvaritvah. Ne gre samo za to, da se postavijo dela (palače, javne stavbe

in naprave itd.), ki čimbolj ustrezajo svojemu namenu, marveč gre tudi za njih estetski učinek, za tisto zaželeno pričevanje o

Arh. J. Plečnik

duha in estetske vrednosti dobe ki bo bolj kakor vse utilitarne popolnosti nasodavalo boječim pokolenjem določeno dobo, njene sličice in njene osebne predstavitelje. V znamenju te neopogibne in rodovne reakcije na

Vaja za zaščito proti letalskim napadom na Japonskem

Novo leto ob vsakem letnem času

Govoriti že proti koncu januarja o Novem letu, je videti na prvi pogled anahronizem. V resnici bi pa lahko ob vsakem letnem času govorili o tem, kajti začetek leta je zaradi različnih časovnih štetij, ki še danes obstoje, zelo različen. Rimljani so pred Cezarjevo koledarsko reformo obhajali prvi dan marca kot novoletni dan, enako tudi Rusi približno do l. 1250. Pozneje so Rusi enako kakor Bizantinci šteli 1. september do leta 1700. kot začetek novega leta.

V srednjem veku je vladala glede tega velika zmešnjava, vsaka dežela in skoraj vsaka škofija se je glede novoletnega dne razlikovala od svoje sosedne, kajti kot novoletni dnevi so veljali 1. januar ali 25. marec ali 25. december. Pri tem so bile dežele, ki so štele svoja leta od 1. januarja dalje, odločno v manjšini.

Šele med 1500. in 1550. so uvedli v de-

žele Nemčije 1. januar uradno kot začetek leta, 1563. je sledila Francija, 1575. španška Nizozemska, 1579. Lotarijska, 1749. Florencia, 1753. Anglija in 1797. Benetke. Danes obhaja večina ljudstev krščanskih veroizpovedi ta dan kot novoletni dan, toda pripadniki koptske vere se držijo še danes 1. avgusta, sirijski kristjani 1. septembra, nestorijanci in jakobiti pa 1. oktobra. Kitajci štejejo začetek leta od tistega dne, ko je luna v mlaju in stoji sonce v znamenju Vodnarja, to je med 20. januarjem in 18. februarjem. Tega običaja so se držali tudi Japonci do l. 1872., ko so uvedli gregorijansko časovno štetje. Na Koreji so to časovno štetje uvedli šele l. 1892. Zidovsko Novo leto se računa od prvega mlaja v sedmem mesecu, torej v juliju. Med pripadniki mohamedanske vere obhaja danes samo Perziji Novo leto okrog 21. marca, t. e. n. na dan, ko doseže spomladni središče sonca ravnik.

A NEKDOTA

Na vseučilišču v Baslu je predaval prof. Ernst Bumm. Nekega dne je prišel v Berlin in ga povabil v zelo omejeno družbo. Tam se je srečal s kopico ljudi, ki jih nikoli prej ni videl, in potem ko je vstopil, se mu je približal nek častnik z množico kolajn na prsih, udaril je s petami skupaj in se predstavil: »Topniški general Ta in Ta plemeniti Tako in Tako!« — »Bumm!« je dejal profesor preprosto. Častnika je kar vidno vrglo nazaj »Zdaj se mi, da niste prav razumeeli,« je dejal z ostrim glasom. »Jaz sem topniški general Ta in Ta plemeniti Tako in Tako!« — »Bumm!« je ponovil učenjak mirno. In malo je manjkalo, da ni prišlo do velikega škandala, v zadnjem trenutku je gostitelj opazil položaj in ga pojasnil. Toda topničar ni potem profesorju z dvornim imenom ves večer privoščil niti besedice.

Lutkovne igre za vojake

Zaradi dobrih uspehov, ki so jih imele lutkovne igre med nemškimi vojaki v Rusiji, je organizacija Kraft durch Freude podvzela potrebne korake, da se te igre še bolj razširijo in da jih bodo gojili vojaki, ki so sami izrekli takšno željo. Za pripadnike nemške vojske v mirnih položajih je izdala navodila, kako se prakticirajo te igre in kako se izdelujejo lutke. Razdelila je tudi mnogo majhnih lutkovnih odrov. V tej akciji sodeluje Kraft durch Freude z odločujočimi mesti nemškega vrhovnega poveljstva.

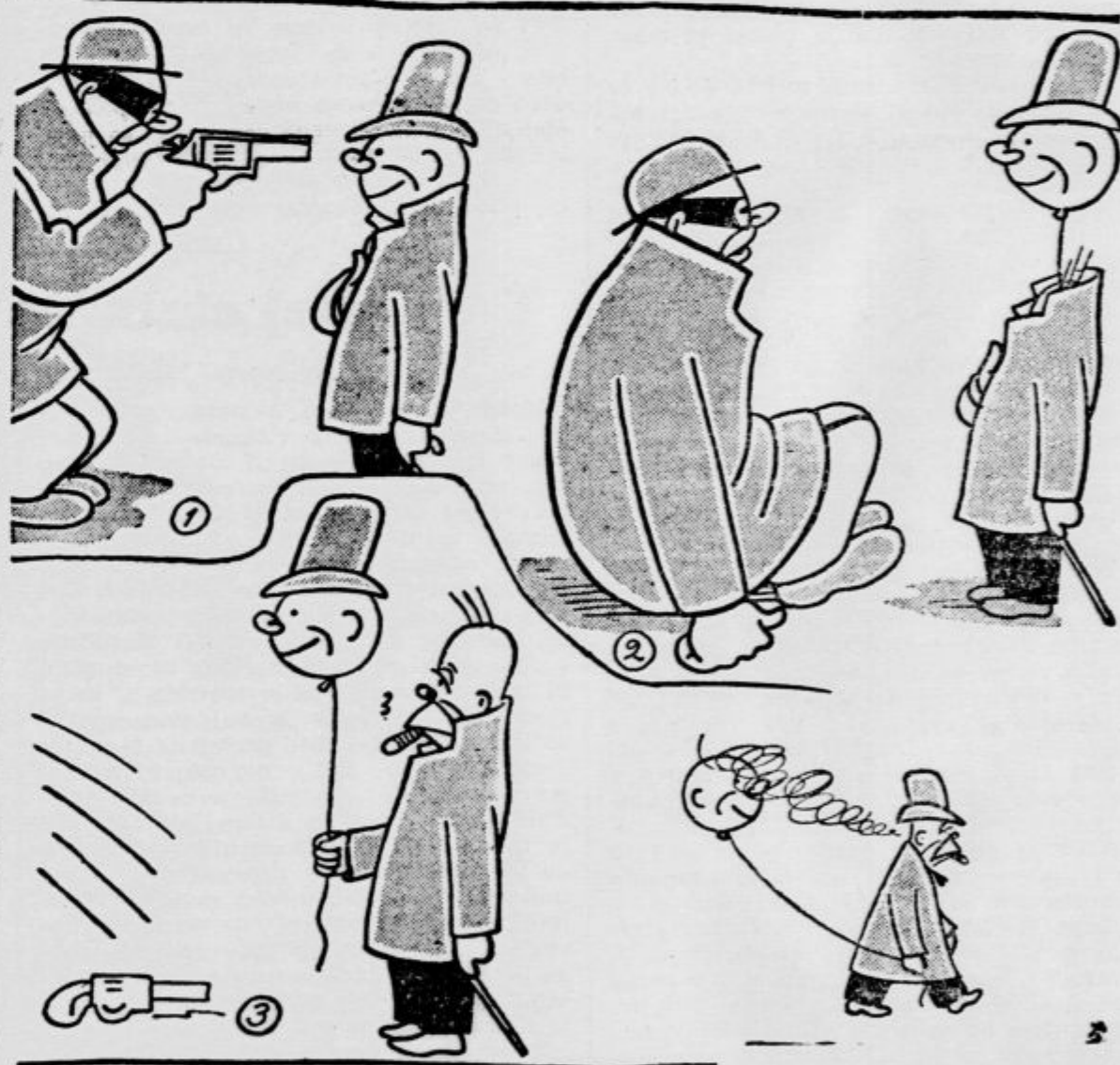
ZA SMEH IN KRATEK ČAS

»Moram vas zapisati. Vozili ste z brzino 80 km!«
»Gospod stražnik, če vam ni nerodno, zapišite kar 100 km. Voz nameravam namreč prodati.«

»Gospod je prišel domov. Nova služkinja mu je odprla.
»Ah se je kaj zgodilo?« je vprašal.
»Da,« je odgovorila. »Neki gospod je bil tu, ki je vprašal po vas.«
»Tako? In kaj ste mu rekli?«
»Da vas ni doma.«
»In kaj je dejal on?«
»To je s'jajno, je dejal.«
»Hm. In potem je odšel?«
»Nasprotno. Sedel je dve uri pri mlivosti gospe...«

Šef narekuje stenotip'stki: »Nadalje Vam ponujamo dražestne pletenine za odrasle in otroke. — Ali imate že otroke, gospodčna?«
»Toda gospod šef!« je vzkliknila mlada dama ogorčeno.

VSAK DAN ENA

Adamson ukroti razbojnika

brezosebno in brezumetniško arhitekturo so nastale velike reprezentativne stavbe, ki se v nekaterih deželah najbolj približujejo klasičnemu stilu. Zastraševalni primer ameriških mest z njihovim pravilnostjo brez duše je povzročil živahno reakcijo v evropski urbanistiki, ki je imela tem rahločutnejše naloge, ker je bilo treba vzgon modernega velenost kot civilizacijskega središča tehnične dobe z njenim silnim prometom spraviti v kar moči ubrani sklad s stalinim značajem starega mesta, z bogatimi tradicijami in umetnostnimi izkušnjami naroda, česar množice ameriškega ljudstva niso poznale. Tako so v zadnjem desetletju nastopile v evropski arhitekturi znatne spremembe smeri in okusa: arhitekt se je znova približal umetniku ali postal sam tvoren umetnik, ki je dal svojim stavbam osebne elemente, povzdigujoč tudi njih estetski učinek, najsi je tudi sedaj zelo skop v vsem, kar bi le-tega preveč poudarjalo.

Sredi teh valovanj in sprememb je imelo delo slovenskega arhitekta Jože Plečnika kot arhitekta izrazito umetniške koncepcije skoraj konstanten značaj. Arhitekt Plečnik je, kakor kaže vse njegovo delo, od samega začetka izrazil umetnik, ki črpa svoje navdihe iz umetniške zapuščine preteklosti in ki vedno prilagotuje svoje stvaritve ne le tehničnim potrebam okolja, marveč tudi njega estetskim odnosom. Prav zaradi te izrazito umetniške, se pravi, personalne note je bila arhitektura J. Plečnika tolikrat predmet sporov in diskusij ter je nje ocenjevanje v vseh njenih izrazih še vedno odvisno od idejne in posebne estetske usmerjenosti tistega, ki jo presoja. Zato so mnoge Plečnikove stvaritve posebej še njegovi posegi v urbanično oblikovanje stare in nove Ljubljane, zvezane predvsem z njegovo močno osebnostjo, z njegovim umet-

niškim okusom, ki prihaja navzkriž ne le z drugimi okusi in stremljenji, marveč tudi z estetsko nevzgojenostjo in umetniško ravnodušnostjo premožnih, samo utilitarno usmerjenih ljudi.

Toda Jože Plečnik je bil in je ostal arhitekt-umetnik, tesen duhovni sopotnik vseh, ki so zapustili velike umetnostne spomenike: graditeljev katedral in častitljivih palač. Njegovo prizadevanje, da bi dal Ljubljani skladno umetniško lice, gotovo ni tako, da bi v tej umetniško zbežani, stilo še vedno nekoliko anarhični dobi zadovoljilo vse in vsakogar, z druge strani pa njegovi idejni temelji ne ustrezajo mišljenju mnogih med nami. Vzlic vsemu pa je Plečnik mož, ki ga bo še dolgo za nami poznala tista Ljubljana, o kateri upam da bo videla srečnejše dni: mož-umetnik, ki je postal zaslužen za vso našo kulturo in ki ji je prvi skušal dati v arhitektonskih oblikah izražene elemente našega čustvovanja in duše naših dni. Zato bo vzlic vsem sporom okrog njegove osebnosti to delo ohranilo svojo veljavo, kakor vse, kar je bilo kdaj ustvarjeno iz močne umetniške zavesti.

Zofka Kvedrova

V izdaji Belo-modre knjižnice in v redakciji Marje Boršnikove in Eleonore Kernčeve je izšel 5. zvezek Izbranega dela Zofke Kvedrove (208+8 str., oprema Gizele Sukljeteve). Zvezek prinaša krajše in dolžje delo Kvedrove iz let 1904—1909. Med tu sbranimi novelami, prizori in črticami so najprej »Pisamec, značilna proza, ki jo je avtorica spisala s tistim feljtonističnim stilom, kakršen danes ni več v navadi; stilom, ki združuje kramljanje in pripove-

SPORT

Drugod še delajo Ali na ledu...

Pri nas se v sportu ni nič spremenilo od večeraj odnosa sploh od prvih dni letošnjega leta, kar pomeni, da so naši sportniki vseh kategorij za zdaj marljivo za pečo. Tudi drugod jih ni toliko na terenih kakor jih je bilo v prejšnjih časih, toda kljub temu le še delajo, čeprav se morajo skoraj povsod, blizu in daleč okrog nas boriti z mnogimi težavami in omejitvami.

Glavna sezona je zdaj na ledu in s teh terenov smo danes spet zasledili nekaj novih dogodkov. Onstran Karavan, v koroliškem metropoli Celovcu so letos — to smo že opetovano ugotovili — sportniki na ledu izredno agilni in po številnih prijateljskih tekmah v hokeju na ledu so igralci KAC-a v terek zvečer prvič nastopili tudi v prvenstveni tekmi, in sicer so dobili v svoji skupini za prvega nasprotnika hokejsko moštvo iz Tešina v Protektoratu. Čeprav vse pričakovali da bodo gostje ki so na poti v Celovce doživeli katastrofalni poraz v Garmischu, za Celovčane konvencionalen nasprotnik, so imeli vendarle polna dovolj, da so jih nazadnje odpravili: 7:3 (1:2, 3:0, 3:0). Ze te številke kažejo, da so v prvi tretjini igre domačini igrali tako temeljito, da so gostje obdržali premoč in si priborili celo zgoditek v dobro. Pozneje jim je seveda zmanjkalo sapa in so potem Celovčani le prišli do obeh svojih točk. Strokovnjaki, ki so opazovali moštvo KAC-a na delu, so ob tej priliki resno posvarili klubovo vodstvo, naj spravi moštvo v prejšnjo formo, ker se zdi, da je od tekme do tekme slabše.

To soboto bi se bilo moralo celovško moštvo srečati z nemškimi prvakiom SC Riesser See, vendar je bila ta tekma z bavarške strani odpovedana zaradi tehničnih težav. Kakor se sliši, nameravajo voditelji drsalnega sporta v Berlinu vplivati na ta sklep nemških prvakov in hokeju in odrediti, da bo moral SC Riesser See ostati pri teh dveh terminih in v skrajnem primeru odigrati obe tekmi proti KAC-u v Celovcu.

Hrvatska zveza za sport na ledu je bila obveščena, da je Ferencvaros iz Budimpeste sprejel ponudbo in bo v kratkem gostoval v dveh tekmah na Hrvatskem. Prvo tekmo bi Madžari igrali danes proti reprezentanci Hrvatske, dan pozneje pa bi to odlično moštvo odšlo še na drugo srečanje v Karlovcu proti tamkajšnjemu Velebitu. Hrvati računajo, da bodo vsaj v teh dveh tekmah lahko častno zastopali hrvatske barve v tej razmeroma mladi sportni panogi pri njih.

Ali na snegu...

Preteklo nedeljo so imeli Hrvati tretjo prvenstveno prireditev na smučeh, in sicer

to pot v teku na 18 km, ki je bil izveden po terenih Sljemena. Zmagovalec in prvi hrvatski prvak v tej smučarski preizkušnji je postal znani delniški smučar Miho Majnaric v času 1:09:47, naslednji dve mesti za njim pa sta zasedla njegova brata Drago in Nikola.

Italijanski smučarji za alpske discipline, ki so v teh dnevih zbrani zaradi skupnega treninga na prelazu Di Rolle, so imeli v ponedeljek skupno preskušnjo v slalomu, za katerega je proga merila nekaj nad 1 km in imela 450 m višinske razlike. Med 60 tekmovalci, med katerimi je nastopila vsa elita italijanskih smučarjev, se je po dolgem presledku spet pojavil večkratni italijanski — in prav za prav tudi svetovni — prvak Chieroni in zmagal v odličnem času 1:19.

Ali pa v dvoranah...

O celjskih tabletistih prihajajo nove in laslave vesti, po katerih so si ponovno zmagali nad moštvom iz Zellwege (prvi dvoboj se je končal 4:1, druga pa s 5:0 v njihovo korist) dokončno osvoji naslov stajarskih prvakov med moštvi tabletistov. Tudi v tem srečanju, na katerega sta oba kluba poslala svoje najboljši moštvi, se je med Celjani najbolj odlikoval mladi Wretschisch pa tudi Tschoch in Schiffer sta se izkazala kot dobra igralca.

Jesenjski tabletenisti so bili v nedeljo v gostih v Celovcu in so tudi tamkaj krepko zmagali nad domačo postavo z 10:1 manj kakor 18:2. Ta dvoboj, ki naj bi bil prvotno namenjen revanšu za nedavno izgubo, az na Jesenicah, so spet odigrali znani jesenjski igralci male šogite Strumbli, Zebnik in brata Križič.

Hrvatska tabletenistiška reprezentanca je imela v nedeljo goste iz Slovaške, s katerimi pa v tem prvem mednarodnem dvoboju na domačih tleh ni imela težkega opravljanja. Hrvati so zmagali brez pravega odpora z 9:0 in niso Slovakom oddali niti ene točke.

Plavalni trojček Tihčanov. Kakor pišejo, bo v berlinskem zaprtim bazenu v državnem sportnem stadionu dne 1. februarja velika mednarodna plavalna prireditelja. Ze sedaj je zagotovljen nastop znamenite švedskega prvaka Bjorna Borga in še nekaterih drugih dobrih švedov, prav tako pa se bo udeležil tega mitinga tudi izvrstni plavalec prostega stila Tetos iz Madžarske. Tako bo v eni izmed tekme prišlo do dolgo pričakanega troboja med Tatosom, Nemcem Plathom in Švedom Borgom na srednji progli.

Radio Ljubljana

SOBOTA, 24. JANUARJA 1942-XX

Ob 7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: Melodije in romanze, v odmoru napoved časa. 8.15: Poročila v italijanščini. 12.15: Mali orkester pod vodstvom Spaggiarja. 12.35: Koncert pianista Marijana Lipovška. 13: Napoved časa poročila v italijanščini. 13.15: Komunikacije glavnega stana Oboroženih Sil v slovenščini. 13.17: Ljubljanski radijski orkester pod vodstvom D. M. Sijanca: operetna glasba. 14: Poročila v italijanščini. 14.15: Poročila v slovenščini. 17.15: Nove gramofonske plošče Cetra. 18: M. Skalič: Kako skrbi gospodinja za obleko svoje družine (slovensko predavanje za gospodinjstvo). 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Pestra glasba. 20: Napoved časa, poročila v italijanščini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.40: Prenos iz Rumunije. 21.15: Slovensko predavanje. 21.25: Simfonični koncert pod vodstvom Morellia ob sodelovanju pianiste Pine Pitini: v odmoru vesti v slovenščini. 22.45: Poročila v italijanščini.

Slovenski čebelar

Strokovni list za slovenske čebelarje »Slovenski čebelar« je te dni izšel s prvo in drugo številko za tekoče leto. V uvodni besedi kot vabilo na naročbo sporoča Slovenski čebelar ko društvo, čigar glasilo stopa v 45. leto svojega plodonosnega delovanja, da je moralo zvišati članarino na letnik 30 Lir, ker se je število članstva zaradi nove nastali razmer znižalo od 4000 na okrog 1100 članov. Če bi se članarina ne zvišala, bi moral list »Slovenski čebelar« prenehati, kar bi bilo za naše čebelarstvo, ki je v lepem razvoju in napredku, gotovo velika škoda. Zvišanje članarine gotovo ne bo oviralo dobrih čebelarjev, da bi list opustili, nasprotno se bodo potrudili, da bodo pridobili še druge nove člane.

V članku »Gojimo sončnice« priporoča pisec Jos Kopal gojitev sončnic kot zelo mededih rastlin, s katerimi bi dosedaj slabo čebelnjo pašo izdatno zboljšali. Med sončnic je svetlorumene barve in prav dobrega okusa in prekaša celo lipovega. Ker cvetijo sončnice skoro tri mesece, nabere čebele na njih mnogo medu.

Pisec opisuje vse prednosti in koristi gojenja sončnic, zato je priporočljivo, da čebelarji članek dobro prečitajo in prično gojiti sončnice v čim večji množini in vplivajo tudi na nečebelarje, da prično gojiti sončnice v večji množini. Nekateri gospodarji sicer goje redke sončnice na svojih posevkih, toda to so le posamezne rastline v okras polju, ki ne morejo nuditi izdatnejših dohodkov. Gojitev sončnic v večjem obsegu pa more postati zelo dobičkano, tudi poleg koristi od medu, ki ga na sončnicah nabere čebele.

Zanimiv je članek dr. M. Podgornika »Gradilni satnik v okencu« o opazovanju čebelnih družine spomladi pred rojenjem. Zato so potrebni posebni panji, katere namerava spraviti v prodajo društvena čebelarna s primerno preurejenimi A. 2. panji. Napredni čebelarji bodo gotovo radi sagli po teh panjih. Urednik »Slovenskega čebelarja« A. Rakovec piše o najvažnejših činiteljih pri pomladanskem razvoju čebel, ki je posebno za čebelarje začetnike važnega pomena. Nadaljnji članki v tej številki so: Prvi spomladanski pregledi, »Razni načini čebelarjenja«, »O legi čebeljnjak« in »Dolenjsko čebelarstvo«. Vsi članki imajo dovolj poučne vsebine, ki jih vsak čebelar z zanimanjem čita. V »Kotičku za radovedneže« so strokovni odgovori na razna vprašanja. Prva številka »Slovenskega čebelarja« za 1. 1942. je zelo zanimiva. Med čebelarji bi ne smelo biti nikogar, ki ne bi bil naročnik na čebelarstvo strokovno glasilo.

Službo dobi

Beseda l. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za litro l. 3.—

Dentist na delu sprejme instrumentarno praktikantino. Ponudbe s sliko na ogl. odd. Jutra pod »Postene« 1116-1

Službe išče

Beseda l. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za litro l. 3.—

Abs. gradb. del. Šole dober risar išče kakršnokoli službo ali delo. Naslov v vseh posl. Jutra. 1120-2

INSERIRAJ V „JUTRU“!

Moško suktnjo prodam. Naslov v vseh posl. Jutra. 1124-6

Pouk

Harmoniko in klavir poučuje gospa po hitri in uspešni metodi. Obenem temeljit pouk teorije. Poučuje začetnike tudi v manjših skupinah (3 do 4 uč.) Naslov v vseh posl. Jutra. 988-4

Kupim

Plečnikov repetitorij kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Anatomija« 1118-7

Prodaj

Moško suktnjo prodam. Naslov v vseh posl. Jutra. 1124-6

Zelezne peči

različne velikosti in 2 nova tricikla zelo ugodno prodaja Generator delavnica — Tyrševa 13 (Figovec, levo dvooričje). 1139-6

Auto, moto

Beseda l. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za litro l. 3.—

BMW motorno kolo v odličnem stanju. Cena 6200 lir in 2 nova tricikla zelo ugodno prodaja. Generator delavnica, Tyrševa 13 (Figovec, levo dvooričje). 1140-10

Tovarni avto

1 in pol tonski kot v novem stanju z 11 prima gumami radi selitve za 29.000 lir prodam. Ogljed pri Peterca, avtokolarstvo, Ljubljana VII. Koseze 10, tel. 30-05. 1141-10

Pohištvo

Beseda l. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za litro l. 3.—

Rabljen pohištvo vrste vrst in druge uporabne predmete stalno kupuje Nova trgovina »Olede« Mestni trg 3. 1119-12

Kauče

v različnih barvah, orehovina, cene konkurenčne. Novi trg 4, tapetnik. 1125-12

Razno pohištvo

prodam radi selitve. Tabor 6-1, nadst. 1132-17

Elegantno spalnico

orehova korenina, ugodno prodaj pohištvo Gluhak — Ljubljana, Florjanska 19. 1085-12

Kombinirana kauča

z omiznicama in mizo prodam. Naslov v vseh posl. Jutra. 1142-12

V najem

Beseda l. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za litro l. 3.—

Kmetijski gostilničar z delovno družino, ki poseduje gostilniško koncesijo, dobi pod zelo ugodnimi pogoji gostilno v najemu. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Delovni gostilničarje« 1089-17

Lokali

Beseda l. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za litro l. 3.—

Gostilno

dobrodolno z inventarjem oddam na račun ali v najem restorantno prizidnino Ponudbe poslati na ogl. odd. Jutra z navedbo sposobnosti, kvevje ali odkupa pod »Točka«. 1122-20

Sobo odda

Beseda l. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za litro l. 3.—

Opremljeno sobo z 1 ali 2 posteljami tako oddam solidni, boljši osebni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »42« 1109-23

Sobe išče

Beseda l. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za litro l. 3.—

Opremljeno sobo lepo, čisto, 7 dnevna postelja, v mestu blizu dobrih plačnik. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dober st. nar.« 1117-23a

Posest

Beseda l. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za litro l. 3.—

Manjšo parcelo

od 10.000 do 20.000 lir prodam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 1126-1127-20

Donosno hišo

ali vilo večstanovanjsko do 650.000 lir po možnosti v centru Ljubljane kupim proti takojšnemu plačilu v gotovini. Takošnje in resne ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Trgovca deložane« 1122-20

Glasbila

Beseda l. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za litro l. 3.—

Kratek klavir

polnste znamke, kupim. Ponudbe s točnim opisom na ogl. odd. Jutra pod »Klavir«. 1076-26

INSERIRAJ V „JUTRU“!

Kupim Jugoslavijo Bosno po Michlovcem katalogu 1 do 16 obratov in dvojni tisk. 17, 171, 18, 18 I, 19 I, 19 I F, 20 I, 20 I F, 21 zob. Často 27, 28, 30b, 34 I, 40 A, 44 A, 45 A. Porto 1 do 13 obratov in dvojni tisk. Vse neizgane. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Filateliste« 1107-39

Živali

Beseda l. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za litro l. 3.—

Konja

prodam. Poizve se Jože Mravljine, trgovina Derganc, Gosposvetka c. 2 ali pa Bizovik št. 26. 1121-27

Obri

Beseda l. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za litro l. 3.—

Škornje

moške in damske, gojzence in sportske izdeluje ter sprejema vsakršno popravilo Mrak, Sv. Petra cesta. 985-30

Filatelija

Beseda l. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za litro l. 3.—

Kupim

Jugoslavijo Bosno po Michlovcem katalogu 1 do 16 obratov in dvojni tisk. 17, 171, 18, 18 I, 19 I, 19 I F, 20 I, 20 I F, 21 zob. Často 27, 28, 30b, 34 I, 40 A, 44 A, 45 A. Porto 1 do 13 obratov in dvojni tisk. Vse neizgane. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Filateliste« 1107-39

Teatro Comunale Giuseppe Verdi Trieste

Table with opera schedule: Programma della stagione lirica. Program operne sezone. Includes dates and names of operas and performers like Francesca da Rimini, Risurrezione, La Boheme, DAFNI, UN BALLO IN MASCHERA, ARIANNA A NASSO, IL CAPELLO A TRE PUNTE, DONATA, NORMA.

LINA STIENE. Umrla nam je naša srčno ljubljena mama, sestra, teta in tačča, gospa LINA STIENE. Drago pokojnico bomo spremili na njeni zadnji poti v soboto 24. januarja ob pol 17. uri z žal iz kapele sv. Andreja na pokopališče k Sv. Križu. Maša zadušnica se bo darovala v ponedeljek ob pol 8. uri v cerkvi Marijinega Oznanjenja. V LJUBLJANI, dne 23. januarja 1942. ZALUJOČI OTROCI IN SORODNIKI

SILVA IVANC roj. Miklavec. Umrla nam je po težki boleznii naša ljubljena soproga, zlata mamlica, hčerka, sestra in svakinja, gospa SILVA IVANC roj. Miklavec. Pogreb nepozabne pokojnice bo v nedeljo, dne 25. t. m., ob 3. uri popoldne z žal, kapele sv. Jožefa, k Sv. Križu. LJUBLJANA, KOČEVJE, SODRAŽICA, dne 23. januarja 1942. Globoko žalujoči: STANKO, soprog, NATAŠA, hčerka; JOSIP, oče; IVO, brat — in ostalo sorodstvo

DOTA IN SRCE

»O joi!« je zagodel in se znova pogreznil v molk. Nato je mahoma stresel glavo: »Vsi peklenski!« je vzkliznil. »Nič mi ni mar, kaj se zgodi: povedati vam hočem kar vem. Peljite me v svojo sobo. Gospod de Luynes, in preložite odhod, dokler se ne pogovoriva.« Presenečen nad temi besedami in nad glasom, s katerim jih je izrekel — takisto, kakor da bi se sam naase jezil — sem nehote ustregel njegovi želji. Ko sva bila v mojem malem predsobju, je zaklenil vrata in pokazal na spalnico, rekoč: »Ondukajte, gospod. Bova varna pred nepoklicanimi ušesi.« Te skrivnostne občesti so mojo osuplost še povečale. Stopila sva v sobo. »In zdaj, gospod de Luynes.« je vzkliznil ter vrgel klubov od sebe. »Zdaj sem na tem, da brez vidnih razlogov izdam tistega, ki me hrani.« »Če nimate nikakega razloga, Montrésor, zakaj se pripravljate k toli grdemu dejanju?« sem mirno vprašal. Ves čas najinega prijateljskega sem vam želel dobro: ako vas jezik srbi, da bi mi povedali nekaj, česar bi se morali potem sramovati, so tamle vrata. Pojdite, preden se greh zgodi, in pustite me, da sam dobojujem svoj boj.« Vstal je in za trenutke je bilo podoba, kakor bi

omahoval; nato se je mahoma otresel vseh pomislekov in znova sedel. »V tem, kar delam, ni prav nič zlega. Pravica je na vaši strani, gospod de Luynes, in če prelomim zvestobo do oblasti, ki ji služim, jo prelomim zato, ker je ta oblast krivična. Izneverim se zlemu v korist dobremu, in tega dejanja se nimam za kaj sramovati. Vrh tega imam še poseben razlog... a pustiva to.« Pomolčal je in čez nekaj časa nadaljeval: »Mnogo tega, kar ste nocoj slišali iz Malpertuisovih ust, bi vam bil tudi jaz povedal. Da, St. Auban je že nesel Canaplesovo pismo kardinalu. Ker sem bil priča razgovoru, sem na svoja ušesa slišal njegov opis, kako so iztrgali Malpertuisu pisanje. Zaradi vas, da bi zvedeli vse, kar je on vedel, sem fanta poiskal, in ko sem ga dobil v Rue des Tournelles, sem vas odvedel k njemu.« Ves razburjen sem ga poslušal. »Da nadaljujem zgodbo tam, kjer jo je Malpertuis prekinil, vam moram najprej povedati: St. Auban je davi zaprosil pri Mazarinu za avdienco; listek, ki ga je poslal njegovi prevzišenosti po nekem sobarju, je toliko zalegal, da je bil sprejet pred vsemi drugimi, ki so se gnetli v predsobju. Kakor pred dnevi, ki so šlo za avdienco Evgena de Canaplesa, so kardinala tudi to pot napadli dvomi o St. Aubanovih namelih, in tako mi je ukazal, naj stopim v njegovem kabinetu za zaveso. Markiz je govoril dokaj jasno. Z brezobzirno odkritostjo je povedal, da zdaj, ko Mazarinu ni uspelo, da bi se za svojo rodbino polastil canapleskih posestev, prinaša njegovi prevzišenosti dokaz Ca-

naplesovega izdajstva, na osnovi katerega lahko upravičeno zapleni, česar zlepa ni mogel dobiti. Kardinal se je spričo St. Aubanove odkritosti najprej obotavljal, potem pa je njegov skopuški nagov premagal vsa druga čustva; ukazal je markizu, naj mu predloži dokaz o vitezovem izdajstvu. Takoj sem spoznal, da želi St. Auban skleniti umazano pogodbo. Rekel je, da terja v plačilo za to, če preda kardinalu osebo Armanda de Canaplesa, obenem z neovrženim dokazom, da je bil vitez član zarote in ji je celo ponudil znatno podporo, kot svoj delež canaplesko gosposidno in tretjino vseh drugih zaseženih posestev. Izprva je Mazarin osupnil nad njegovo drznostjo, potem se mu je zasmeljal v obraz; St. Auban je nato poprosil njegovo prevzišenost za dovoljenje, da sme oditi. Kardinal mu je to odbil, ukazal lopovu, naj ostane, in se očitno skuša pogoditi z njim. Markiz pa je odgovoril, da v pogodbah nima izkušnje in se zato tudi ne misli spuščati vanje. Kardinal se je tedaj zahteval h grožnjam in nato k tarnanju; ko niti to ni pomagalo in je markiz vztrajal v svoji odločnosti, je Mazarin nazadnje prestal igrati komedijo ter sprejel njegove pogoje.« »Gromska strela!« sem vzkliznil. »In St. Auban je odšel?« »Jutri odrine in jaz pojdem z njim. Ko je kardinal privolil, je markiz zahteval in tudi dobil od njega pismeno zavezo, da prejme tretjino bloških posestev v nagrado za to, če izroči Armanda de Canaplesa živega ali mrtvega obenem z zadostnim dokazom o njegovem izdajstvu, tako da ga bo moč zapreti in mu zapleniti imetje. Z ozirom na vi-

tezoval ugled med bloškimi prebivalci je markiz zahteval spremstvo dvajset mož, za slučaj, če bi se kdo upiral njegovi aretaciji. Mazarin mu ga je dovolil in določil za poveljnika mene pod St. Aubanovim vodstvom. Razen tega se je markiz dogovoril, da mora ostati podvzetje strogo tajno, ter napovedal, da ga bo vodil namemljen in s krinko na obrazu; kajti, tako je dejal, njegovo življenje bi bilo v veliki nevarnosti, ako bi čez kak mesec dni prevzel canapleska posestva, pa bi prebivalci spoznali v njem tistega, ki je izdal dosedanega lastnika.« Pazljivo sem ga poslušal do konca; ko pa je končal, so mi čustva, ki sem jih dotlej brzdal, neudržno planila na dan in pri tisti pričmi sem se zarekel, da moram najti Judeža St. Aubana in enkrat za vselej končati njegovo lopovsko pot. Toda Montrésor mi je odsvetoval, češ da bi bilo sredstvo jalovo in da bi z njim samo zapravljal možnost, pomagati Canapleskim.

Imel je prav. Najprej je bilo treba posvariti vi-teza; šele potem sem smel misliti na to, da odmerim St. Aubanu, kar mu gre. Tisti mah je nekdo potrkal na vrata in v sobo je stopil Michelot, tako da sva moralava svoj razgovor prekiniti. Michelot mi je prinesel novico, ki sem jo že več dni pričakoval: gospa de Chevreuse se je bila končno vrnila v Pariz. Da mi ni Montrésor branil, bi se bil najbrže takoj odpravil z doma in jo šel obiskat. Toda pomislil sem, da ji ob tej poznuri ur mi obisk mogoče ne bi bil zaželen, in sklenil, čeprav nerad, da odložim svojo pot v Blois do jutri.